Nr. 186 (15.265). Lwów, czwartek 17. sierpnia 1939. Rok LX.
Ч. 186 (15.265). Львів, четвер 17. серпня 1939. Оплата почтова уішczona gotówką. Рік LX.

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.
DIŁO
Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно 15.00 „
піврічно 30.00 „
річно 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Сензаційна місія проф. Буркґарда в справі Ґданська

ВІЗИТА І РОЗМОВИ В БЕРХТЕСГАДЕН. — ЗВІТ З РОЗМОВИ З КАНЦ. ГІТЛЕРОМ УЖЕ В ЛЬОНДОНІ.

ЛЬОНДОН, 15. 8. ПАТ. Райтер повідомляє: Британський уряд дістав від високого комісаря Ліґи Націй у Ґданську проф. Буркгардта звіт з основної розмови, до якої дійшло минулої пятниці між канц. Гітлером у Берхтесгаден. Звіт і пізніші повідомлення, що їх висилатиме високий комісар Ліґи Націй у Ґданську до британського уряду, збережуть у строгій тайні. Британський уряд не дістав ніяких пропозицій ні від проф. Буркгардта ні від нікого іншого у справі полагодження справи Ґданська. Функції проф. Буркгардта зводяться до розгляду справ, що виринають між Польщею і Ґданськом і він є в тісному контакті з польським урядом через ґенерального комісаря Польщі у Ґданську. В Льондоні теж нічого не відомо, будьтоби проф. Буркгардт мав намір виїхати до Льондону. Проф. Буркгардт не радився з британським урядом перед своєю візитою у Берхтесгаден ні теж не питав про його згоду. Проф. Буркгардт повідомив лише британський уряд як представник „комітету трьох", що приняв запросини. Райтер підкреслює з притиском, що проф. Буркгардт не передав ніякої заяви від британського уряду та їздив до Берхтесгаден зовсім у приватному характері.

ЗНАМЕННИЙ КОМУНІКАТ ВИСОКОГО КОМІСАРЯ.

ҐДАНСЬК, 15. 8. ПАТ. Бюро високого комісаря Ліґи Націй у Ґданську проф. Буркгардта звернулося до аґенції ПАТ. з проханням помістити такий комунікат: ВИСОКИЙ КОМІСАР ЛІҐИ НАЦІЙ ПРОФ. БУРКГАРДТ, ПО КОРОТКІЙ ПЕРЕРВІ ПЕРЕБУВАЄ У ҐДАНСЬКУ ВІД ПОНЕДІЛКА. ПОГОЛОСКИ БУДЬТОБИ ВИСОКИЙ КОМІСАР ЗУСТРІНУВСЯ З ҐЕНЕРАЛЬНИМ СЕКРЕТАРЕМ ЛІҐИ НАЦІЙ У ЖЕНЕВІ І МАВ НАМІР ПОКИНУТИ ҐДАНСЬК АБО ПОЇХАТИ ДО ЛЬОНДОНУ НЕПРАВДИВІ.

„Кріза осягне свій вершок у найближчому часі".

ЧОМУ НІМЕЧЧИНА ВИСТУПИТЬ ОДНОЧАСНО ПРОТИ ПОЛЬЩІ І РУМУНІЇ?

ЛЬОНДОН, 15. 8. ПАТ. На тлі останніх інформацій про пляни і наміри держав осі дипльоматичний кореспондент пише: В Льондоні нічого не відомо про вислідн розмов у Зальцбурґу і Берхтесгаден, але познаки вказують, що між державами осі узгляднено загальний плян ділання. Цей плян не може мати іншої мети, як ліквідацію Польщі, як отверто заявляють нац.-соц. провідники, і на думку кореспондента німці дуже мало скриваються нині зі своїми плянами. Міжнародне положення на думку Берліна і Риму розмірно користне для них. Погляд німецьких військових знавців, що боротьба проти Польщі була б довга і важка, відкинули. Німецькі політичні провідники заявили, що боротьба буде коротка і вирішна і що інтервенція західних держав, якщоб до неї дійшло, прийшла б запізно. Тому політичні провідники видали такий осуд і військові знавці мусять приняти його, бо небезпечно займатись опінією, коли канцлер Гітлер приняв її за свою. Справа Ґданська є другорядною справою. Ліквідація Польщі є лише засобом до цілі, а радше на думку Німеччини „конечністю". Німці не можуть бути панами східньої і полуднево-східньої Европи доки істнує Польща. Вони не можуть навіть підбити і тримати Румунії, доки польська армія загрожує німецькому крилові. Для Німеччини Румунія „потрібна" не лише з огляду на нафту, але й з огляду на збіжжя та інші румунські продукти, які необхідні на випадок, якби їх відтяла від решти світа війна, бойкот і блькада. Німецькі наміри супроти Польщі і Румунії творять органічну цілість і безсумніву як органічна цілість будуть здійснювані майже одночасно. Тому ясно — на думку кореспондента — що Німеччина рішила розвязати теж мадярську справу. В Льондоні дивляться на положення дуже поважно, що кріза осягне свій вершок уже в найближчій майбутності.

НІМЕЧЧИНА ЗАМКНУЛА ВСІ ПЕРЕХОДИ НА ШЛЕСЬКУ.

ХОЖІВ, 14. 8. ПАТ. Дня 14. ц. м. німецька влада замкнула зовсім граничні переходи на кордоні в рибницькому повіті. Попереринали навіть телефонічні получення, що лучать Ополський Шлеськ з рибницьким повітом.

БЕРЛІН, 15. 8. Німецька преса веде протипольську кампанію при допомозі нових, але відомих хопів покликуючись на здогадні інциденти в Польщі супроти німців чи інших національних меншин. „Анґріф" подає сензаційну вістку про вбивство німецького інжиніра у Сх. Галичині. Згаданий випадок, як відомо, трапився в половині червня і слідство виявило, що до вбивства дійшло на грабунковім тлі. Зрештою його вияснили своєчасно компетентні чинники.

„Альґемайне Цайтунґ" оголошує спис здогадних польських проступків супроти німецької меншини від 1921—1936 р. подаючи підсумки всіх видуманих і сфальшованих випадків.

—о—

СССР. домагається спільного фронту проти Японії.

ЛЬОНДОН, 15. 8. ПАТ. „Дейлі Телеграф" пише, що англійський уряд дістав учора звіт з Москви, де йдуть розмови у прихильній атмосфері. Совітська делеґація — інформує кореспондент згаданого щоденника — пропонує повести розмови на ширшій основі ніж та, яку пропонували делеґації: французька та англійська. Кружляють поголоски, що СССР. бажає передискутувати поза проблемами щодо европейської війни теж становище, яке заняла б Франція і В. Британія на випадок совітсько-японської війни. „Дейлі Телеграф" пише, що французька і британська делеґація в Москві дістануть нові інструкції.

ЛЬОНДОН, 15. 8. ПАТ. З Москви повідомляють: Розмови французької і британської військової місії йдуть вже четвертий день. Згідно з устійненим пляном обі делеґації відбувають щодня дві довші конференції. Зчерги члени французької і британської місії сходяться на спільну нараду. По закінченні цілоденних нарад висилають до Льондону і Парижа обширні звіти.

МОСКВА, 15. 8. ПАТ. Французька і британська місія змінили методу праці і будуть віднтепер радити зі совітською делеґацією один раз денно. Спільне засідання буде відбуватися між год. 10 рано і год. 2-ою пополудні. Члени делеґацій дійшли до переконання, що двократні наради недогідні, бо не залишають часу на внутрішні наради поодиноких делеґацій.

Швидка концентрація сов. військ на Дал. Сході.

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА НА БАҐНЕТИ МІЖ БОЛЬШЕВИКАМИ ТА ЯПОНЦЯМИ.

ҐСІНКІН, 15. 8. ПАТ. Японський щоденник „Асаґі" повідомляє з Ґсінкіну, що совітсько-монгольські відділи далі ведуть свою акцію проти японських військ в околиці Номонган. Японське військо перешкодило совітським військам осадовитись на лівім березі ріки Гольштайн. У ночі з 7. на 8. серпня ц. р. 1.000 совітських стрільців пішло до наступу на баґнети, але його японські війська відбили. Совітські війська залишили на побоєвищі 80 трупів.

Аґенція Домеї повідомляє, що положення над озером Номонган не змінилось. На правім і лівім березі ріки Гольштайну японці відбили наступ правильних китайських військ і китайських повстанців та зістрілили 6 китайських літаків. Загалом японські літаки зістрілили 13 китайських літаків. Два японські літаки не вернулись до своїх летовищ.

ПАРИЖ, 15. 8. ПАТ. Авас повідомляє з Москви: Багато познак вказує на те, що совітський уряд змінює свої сили на Далекому Сході безсумніву у звязку з боями в Зовнішній Монголії. Одначе здається, що совітський уряд концентрує лише відділи, розміщені на схід від Уралю. Подорожні, які прибули з Далекого Сходу бачили військові транспорти аж до міста Свердловська; не бачили їх у середущій Росії. Здається, що б. командант першої спеціяльної армії на Далекому Сході ґен. Штерн дістав знову високе командне становище. Звертають увагу на те, що щоденник „Красное Знамя" оголосив денний приказ до першої армії, який підписав новий командант ґен. Попов спільно з військовою радою цієї армії. Одночасно щоденник оголошує поздоровлення ґен. Штерна для військової ради першої армії. З цього виходило б, що ґен. Попов підлягає ґен. Штернові.

СОВІТСЬКИЙ УРЯД ПРИПИНИВ ЛЕТУНСЬКУ КОМУНІКАЦІЮ НА 14 ЛІНІЯХ!

МОСКВА, 15. 8. ПАТ. Без ніяких мотивів совітська влада припинила аж до відкликання летунську комунікацію на 14 пасажирських лініях. Між іншим розпорядок торкається летунських ліній з Москви до Новосибірська, Свердловська, центрально-азійської і кавказької лінії.

За справжнє обєднання української еміграції.

Львів, 15. серпня 1939.

Життя української еміграції за кордоном було все предметом великого й уважливого зацікавлення нашого громадянства в краю. Не диво. Цю еміграцію все уважали своєрідним репрезентантом української нації в чужих державах, вона повинна бути вірним віддзеркаленням настроїв і змагань свого рідного материка. Тому її значіння для цілости українського зорганізованого життя немаловажне.

Дотепер не вдалося створити якесь центральне всесвітнє, а бодай всеевропейське обєднання української політичної еміграції на зразок подібних організацій інших народів. Причин для цього багато, в першу чергу відсутність авторитету власної держави. Без цього авторитету проблема обєднання всякої, нетільки української, еміграції була і є проблемою, яка натрапляє на непоборні труднощі у практичній розвязці.

А проте ми є свідками нових спроб обєднання еміграцій недержавних народів, отже й української в одній державі — в Німеччині та в краях, що підлягають її суверенности. Кажемо „нових“ спроб, бо в дотеперішній політичній практиці вони не мають прецеденсу. Націонал-соціялістичний уряд Німеччини почав з того, що покликав до життя в Берліні установи реєстраційно-поліційної контролі та евіденції, т. зв. „Фертрауенсштеллен“, для всіх чужинецьких еміграцій у Німеччині. Вслід за цим повстала у Берліні також українська „Фертрауенсштелле“, на чолі якої покликали німецького громадянина українця д-ра Миколу Сушка, з Відня. Урядова функція тої „Фертрауенсштелле“ — як і інших — чисто адміністраційно - технічна. Одночасно почали німецькі чинники робити натиск на всі, окремі й незалежні еміграційні організації, отже й на українські, в напрямі їхнього національно-організаційного обєднання. Першу таку спробу обєднання зробили деякі українські організації, створюючи відоме УНО (Українське Національне Обєднання).

УНО в початках свого істнування обєднувало майже цілість української еміграції в Німеччині. Тривало це так довго, доки була збережена рівновага партійних і групових сил внутрі тої центральної організації. Однак з ментом, коли наслідком внутрішньо-партійної розгривки засобами „пер фас ет нефас“ здобула в організації верх т. зв. націоналістична група, до того не в особах своїх найкращих людей, група нетолерантна і диктаторська, що оперувала не так заслугами, як дійсними і фіктивними „конексіями“, не так власним особовим авторитетом, як тезою виняткового упривілеєння — УНО перестало обєднювати еміграційний загал і фактично розпалося. Залишилася тільки фірма й однородно-груповий зміст. Такий є стан фактичний. Він може бути для нас неприємний, але це справи в нічому не зміняє.

В цій безперечно жалюгідній ситуації відіграла також свою ролю українська „Фертрауенсштелле“. Як адміністраційний чинник з урядовими адміністраційними прерогативами, ця „Фертрауенсштелле“ могла робити і робила деякий натиск на оформлення УНО. Але тут, на нашу думку, зроблено кардинальну помилку: натиск пішов по лінії особистого упривілеєння... Наслідком цього до вирішнього голосу дійшла лиш одна національна група, яка нині у своєму розумінні патріотизму ріжниться від інших хіба тільки назвою, далеко не змістом (коли не беремо під увагу метод праці).

Бо в основі речі вся українська еміграція в Німеччині є національна і патріотична. Вся однаково здібна для максимальних особистих жертв для добра своєї національної справи. Доказом цього був період державности Карпатської України. І вся вона нині зорганізована. Жонглєрство назвами і гаслами давно вже втратило там свій реальний сенс. Залишилася тільки проблема політичного розуму і доцільности політичної праці. Речі й тези, які вимагають конфронтації в етнографічному терені і щойно тоді можуть виявитися правильними, не можуть стати політ. формулками в еміграції. Лицитація впливів усіми засобами в чужому терені цієї конфронтації ніколи не заступить.

Так, як нині справи стоять, організація всеукраїнського національного Обєднання в Німеччині завела і станула знову на своїй вихідній точці. На нашу думку треба починати якнову, на засаді рівноправности, чесної та лояльної співпраці поодиноких груп.

Але не цю, специфічно берлінську тему хочемо нині вичерпати. До неї треба буде повернутися ще нераз. Нам іде сьогодні в першу чергу про те, що діється на терені чеського Протекторату в аналогічній справі.

Там також почалася акція в напрямі організаційного обєднання тамошньої української еміграції. Щоб до цього практично дійти, майже всі українські організації на території Протекторату мусіли практично припинити свою діяльність. Для всіх українських товариств встановлено вже окремого комісаря, що станув на чолі консолідаційного комітету. Є ним радник п. Евген Тисовський, колишній заслужений діяч Берегівщини в Карпатській Україні.

Все це було б уповні зрозуміле. Довести до обєднання української еміграції на території Чехії та Морави можна навіть в умовинах тієї території. Але... Але й тут виринають все більше познаки, що це обєднання піде у своїй конструкції знову нещасливим шляхом берлінської практики УНО. Значить: буде практично вповні безвартісне. (Мотивація — як вище). Те, що в консолідаційному комітеті заступлені через своїх делегатів ріжні українські організації, зовсім не злагіднює небезпеки. Натиск одної націоналістичної групи іде знову все сильніше при використанні всіх дійсних і біахмалених „конексій“. Як довідуємося з одного листа, трапляється назначування осіб на відповідальні становища, для яких одинокою легітимацією є приналежність до групи нинішнього УНО, куди, до речі сказавши, приймають без розбору, йдучи на скількість, а не на якість. Очевидно, така скількість мусить силою обставин бути дуже пестра. Там, де організація творить громадян, а не громадяни організацію, де приналежність до організації дає вигляди „карієри“, хочби практично уявної, де людина з нічого може стати „кимось“ — там попри повновартний громадський матеріял мусить призбиратися також елемент дуже маловартний, що роками творив сумні кадри т. зв. „літаючої еміграції“, тих, що не сіють, ні орють... У таких умовинах непочитальної протекції та непоінформованости мусить доходити до таких сумних фактів, як напр. недавне іменування комісарем української фінансової установи у Празі одиниці, що... була карана за дефравдації та фальшування чеків!..

Стверджуємо: зле діється на українському еміграntському відтинку в Німеччині та в Протектораті. Коли створюються норми реорганізації, хочби подумані й якнайкраще, то треба створити також здорову для неї атмосферу. Центральну організацію української еміграції і в Німеччині і в Протектораті уявляємо собі як організацію престіжеву, незалежну у своєму репрезентаційному характері, у проводі елітарну і заслужену громадсько, а ніколи. як продукт сторонніх впливів та як терен невідповідальних починань. У рямцях вимог чужої держави повинно створитися раз нарешті зорганізоване, репрезентаційне тіло, яке буде дійсно віддзеркаленням обличчя нації, її достойности, її моральної сили та вартости.

Тільки таке обєднання матиме вартість для нас і для престіжу українського імени взагалі.

Роман Голіян.

З польської преси.

„Поляки оборонці — німці вбивники свободи народів“.

Орґан промислових кол, варшавська „Депеша“, обговорюючи роковини битви під Варшавою, підкреслює очевидні успіхи в організації польської армії від часу переможної війни в 1920 році. Навязуючи до сучасного німецького противника, часопис заявляє:

„Ми бажали б переконати німецький нарід, що польсько - німецька справа — це не тільки конфлікт за Ґданськ, що це навпаки — великий процес за свободу народів і за свободу людини. Ми (поляки) є оборонцями свободи, а німецький нарід — потенціональним убивником цієї свободи“.

Отже також:

„Якщо б німці розбурхали тепер війну, то не буде іншого закінчення, як катастрофальний, і то раз на завжди, розгром не тільки німецької держави, але й німецького народу. Інакше людство мусілоб зректися своєї будучности.

Що можемо нині так балакати з нашим противником, це вислід тієї великої переміни, яка сталась у Польщі від 19 років, від того чуда над Вислою, яке чейже не на те трапилося, щоб ми тепер капітулювали перед німцем, якому ставимо опір уже від тисячки років.

Проте мусимо дбати, щоб ми завжди були гідні Божої допомоги.

Це влекшує нам факт, що наш противник почасти відрікається Бога“.

Незвичайне загострення положення.

Кореспондент виленського „Слова“ повідомляє з Берліна про погляди, що їх можна почути тепер у тамошніх дипломатичних та журналістичних колах. Передовсім у міркуваннях тих кол для Гітлера не існує проблема війна чи мир, тільки проблема війни. Дискусія відбувається тільки над питанням в яких умовинах і в якому темпі Гітлер уважатиме можливим зачати війну та яку війну. Найближчі тижні будуть по всякій правдоподібности періодом, у якому Німеччина буде намагатись підважити фронт держав миру і здається, що цей шантаж, підтримуваний покликуванням під зброю щораз то нових річників, буде незвичайно сильний. („Слово Нарове“ з 15. VIII.).

Шал німецької преси.

„Протипольський тон німецької преси осягнув — як пише краківський „І. К. Ц.“ з 16. VIII. — в останніх днях вершок натуги. Всі щоденники помістили в числах з неділі напасливі протипольські статті. Мета ясна. Перш усього йде про те, щоб підтримати внутрішні настрої, які дуже впали після останніх невдалих німецьких виступів на міжнародній арені, і далі йде також про те, щоб злискредитувати Польщу в очах її союзників.

„Берлінер Берзен Цайтунґ“ у вступній статті намагається підважити перед Англією польську великодержавну опінію, тенденційно або фальшиво насвітлюючи польські господарські відносини. Для німецького журналіста Польща... не уявляє собою ніякої користи ні господарської, ні мілітарної, ні навіть моральної!

Іншого ґатунку стаття „Франкфуртер Цайтунґ“, завдресована до Польщі. Вона має метою з одної сторони злегковажити значіння Польщі на міжнародній арені, з другого боку втовкмачити полякам непевність англійських гарантій і якінці доказати англійцям, що це Польща є тим чинником, що... загрожує світовий мир. У висліді часопис договорюється до висновку, що рішення лежить у німецьких руках, зокрема рішення у справі ревізії теперішніх відносин в Европі. — Якщо йде про Ґданськ, то для гітлерівського письмака нема сумніву, що він повернеться до Райху.

Виступ „Національ Цайтунґ“, що виходить в Ессені, просто безприкладний. Стаття під наголовком „Польська історія“

є збіркою нахабних видумок, що ображують польську народню гордість, обезславлюють історичне минуле Польщі та її героїв. Статти намагається **виправдати розбір Польщі (!!)** та доказати, що існування незалежної польської держави є „ганьбою культури світу та небезпекою для европейського миру".

Німецький шал переходить уже всякі межі — пише „І. К. Ц" далі. „Наша рішуча позиція та вояцька відправа німецькій хапчивости довела керівні чинники в Німеччині **до білої гарячки**, що себе проявляє у провокаційних виступах, яких не знає історія міжнародніх відносин. Спокій Польщі, її готовість до оборони своїх прав, викликала в Німеччині вибух безсилої скаженини, ординарні запльовані видумки та погрози бандита, якому не вдалось неспостережно загарбати добичу".

В жидівському насвітленні.

Фейлетоніст **„Нашого Пшегльонду"** Регніс пише в тижневому огляді м. ін. ось що:

„Гітлер підготовляє матеріял до промови в Таненбергу і до виступу на партійному зїзді. Не можна прийти з голими руками. Мусить суґестіонувати слухачів бодай ілюзією перемоги. Нагальна пошуканка Німеччини за успіхами причиняється до того, що в ріжних країнах вводять засоби обережности. Румунія покликала кілька річників під зброю. Мадярський уряд, здається, відповість теж мобілізацією.

Отже міжнародне положення далі напружене. Конференції в Москві ще відбуваються. Військові фахівці студіюють мабуть мапи Латвії, Естонії, Фінляндії, а може бути, що також Швеції. На ці наради покликано теж комаданта київської воєнної округи.

Треба звернути увагу на факт, що в цьому році совітська влада відкликала маневри в українській та білоруській окрузі, зате цілу гру перенесено на балтійський фронт. Совіти далі бояться, що Німеччина пробуватиме щастя на північно - східному фронті поруч акції на півдні, що через балтійські держави Німеччина може безпосередньо загрозити Ленінградові. В Москві здогадуються, що військові кола на заході лекше зрозуміють проблему посередньої аґресії, ніж політики та дипльомати".

Виходить між рядками, що п. Регніс нічого не мав би проти того, щоб Совіти під претекстом „посередньої аґресії" дібралися до незалежности балтійських держав.

Все життя — одній меті.

(В роковини смерти незабутнього проф. д-ра Степана Смаль Стоцького).

17. серпня минає рік, як відійшов від нас навіки проф. С. Смаль Стоцький, що все своє життя присвятив одній меті — відродженню української державности.

Ще замолоду проф. С. Смаль Стоцький цілковито віддався науці і політично-громадській діяльности. 26-літній молодий професор чернівецького університету С. Смаль Стоцький стає заступником голови Товариства „Руський Народній Дім" у Чернівцях, де відразу гаряче береться за переведення в життя ухвали Товариства — забезпечити „Народній Дім" власною домівкою. Не минуло й року, як проф. С. Смаль Стоцький, закриваючи загальні збори того Товариства дня 8. лютого 1887 р., мав приємність звернутися до українського громадянства з закликом гуртуватися при новій домівці, вступати в члени „Народнього Дому" та підтримати усіма силами ту інституцію.[1] А на 28-му році свого життя проф. С. Смаль Стоцький стає на чолі новозаснованого за його найближчою участю Товариства „Руська Школа" в Чернівцях (від 1908 р. Т-во прибрало назву „Українська Школа").

Саме в Товаристві „Українська Школа" проф. С. Смаль Стоцький особливо розвинув свою діяльність. Вистачить згадати, що лише завдяки його невсипущій праці українське шкільництво на Буковині добилося заведення від 1895-96 шк. р. фонетичного правопису. Товариство „Українська Школа" уже 1895 р. вшанувало проф. С. Смаль Стоцького за його великі заслуги вміщенням в салі „Народнього Дому" його портрету роботи проф. Юстина Пігуляка. Проф. С. Смаль Стоцький постійно закликав українське учительство Буковини підтримувати українську справу та вести перед у національній роботі, бо українське вчительство було тоді на Буковині майже єдина наша інтеліґенція. В той час він і не зупинявся перед гострим докором тій українській інтеліґенції, що стояла осторонь культурно-освітньої праці. Наведу тут уривок зі знаменитої його промови на загальних зборах того Товариства дня 2. жовтня 1910 р.: „У наших людей таке переконання, що їм не треба нічого робити, бо на те є інші, наприклад, посли, інспектори, уряд, що мають все зробити. І так у всім. Та так не може бути! Часи змінилися. Тепер усе залежить від нас самих, від загалу. Що зробимо, то будемо мати... Ми самі мусимо про все подбати! Але не лиш маємо потрібне придбати, але мусимо також боронити й того, що маємо, бо й це загрожене... З того загального у нас застою роботи на всіх полях народнього життя, з того, що наші люди не беруться до праці, а ждуть, щоб інші все за них зробили, — маю враження, що наша інтеліґенція та взагалі нарід наш не дорослu ще до того, щоб правили самі собою. Наш загал все дивиться ще вгору й жде чогось від когось, жде якогось кнута, а він, той кнут, уже не далеко, він уже за дверима! Отже одне з двох: або той кнут, або до праці, до такої праці, щоб той кнут оминув нас і не гуляв по наших спинах!..[2])

Характерні риси своєї вдачі — невпинне шукання наукової правди в науці української мови і взагалі українознавства, крізь гущавину всяких наукових забобонів, упереджень, гіпотез, аксіом[3]) та активна участь у політично громадській роботі все для єдиної, заповітної мети — проф. С. Смаль Стоцький зберіг до кінця свого життя.

Як посол до буковинського сойму, а згодом до австрійського парляменту, та як заступник маршалка Краєвого Виділу Буковини, проф. С. Смаль Стоцький, безперечно, відіграв першорядну ролю в національному пробудженні Буковини. Отже цілком справедливо заслужив він імя „пробудника Буковини", як це читаємо в грамоті Товариства „Український Народній Дім" в Чернівцях з нагоди обрання проф. С. Смаль Стоцького в почесні члени Товариства дня 29. березня 1936 р.[4])

Не мало прислужився проф. С. Смаль Стоцький українській справі підчас світової війни, як доглядач над культурно-освітньою працею в таборі полонених вояків-українців з російської армії у Фрайштадті, а згодом як голова Боєвої Управи Українських Січових Стрільців.

1921 р. проф. С. Смаль Стоцький знов вертається до наукової праці, стаючи професором Українського Університету в Празі, але й тут знаходить час для громадянської праці в українських орґанізаціях. В останніх роках свого життя проф. С. Смаль Стоцький цілковито віддався праці в Товаристві „Музей Визвольної Боротьби України", на чолі якого стояв від 8. квітня 1935 р. аж до дня своєї смерти.

І тут, як 50 років передтим у Чернівцях, проф. С. Смаль Стоцький гаряче взявся за здійснення давньої мрії Товариства — забезпечити Музей власною домівкою. Про те, як він болів інтересами Товариства, може свідчити такий факт: ледви одужавши після одного з тяжких нападів своєї затяжної хвороби, проф. С. Смаль Стоцький тремтячою рукою пише статтю для вміщення її у „Вістях Музею" (ч. 14) під характеристичною назвою „Одна ясна думка, одна мета", де він вмовляє українське громадянство обєднатися навколо одної думки: „щоб усе, що хтонебудь з нас робить, зводилося до цієї одної ідеї — здобути та забезпечити для України державність", а також закликає усіх до пожертви на Музей Визвольної Боротьби України: „Хто з нас не визнає ціни та значіння памяток для визвольної боротьби У-

[1]) Ілюстрована Хроніка Т-ва „Український Народній Дім" у Чернівцях 1884—1934. Чернівці, 1934. 68 стор. Див. 16-у стор.

[2]) Микола Гарас. Ілюстрована Історія Т-ва „Українська Школа" в Чернауць 1887—1937. Чернауць 1937. 140 стор. Див. 70-у і 71-у стор.

[3]) Степан Смаль Стоцький. Найважніший момент в історії України. „Літер.-Науковий Вістник", 1931 р., стор. 808-в.

[4]) Грамота зберігається в Музею Визвольної Боротьби України в Празі.

З Карпатської України.

ПАРАДИ В СОЛОТВИНСЬКИХ ДОЛАХ ДЛЯ РЕГЕНТА ГОРТІЯ.

Офіціоз мадярського уряду „Пестер Льойд" розписується широко і не жалуючи пестрих та сентиментальних висловів про побут мадярського реґента Гортія в Солотвинських Долах, у Карпатській Україні.

Отже перед Солотвинськими Долами очікували реґента Мадярщини його земляки мадярські салінарні робітники з жінками та дітьми, при чому мадярські дівчата начепили на себе українські вишиванки. Місцевий сільський суддя якийсь Даруда „зі сльозами в очах та глибоко зворушений" виголосив промову до адмірала Гортія в найчистішій мадярській мові, в часі якої солотвинська дітвора передала його дружині так багато китиць, що „ясновельможна ледви змогла їх утримати в обох руках". „Присутні один за одним цілували достойній жінці обі руки і за радощами не знали, як мають найкраще висловити свою любов та чолобитню". Реґент Горті подякував своїм землякам за зворушливу маніфестацію та дивувався, що „руснаки так добре вивчили мову Петефія", після чого його дружина зложила даровані цвіти під придорожною фіґурою.

Найдовше затримався адмірал Горті зі своїм почотом при гірському озері, яке таки називається Озеро та лежить у долині Чорної Тиси. Тут на очах Гортія отворили шлюзу та продемонстрували красу спаду води з озера, якого глибина сягає до 154 метрів. Горті так захопився карпато-українською природою, що велів їхати дуже поволі, поступав по дорозі навіть до українських сіл та звидів також одну греко-католицьку церкву.

Почот реґента Гортія, що стояв під командою полковника фон Брунсвіка, таки не допускав окремих громадян до авта реґента. Удостоїлися балакати з ним тільки громадські делеґації, вибрані для цеї мети мадярськими адміністраторами.

Нові обмеження жидів у публичному житті в Чехії.

ПРАГА, 15. 8. ПАТ. Президент поліції оголосив у понеділок розпорядок про права жидівського населення в публичному житті. Розпорядок забороняє жидам ходити до багатьох льокалів, спис яких подає розпорядок. Ресторани, каварні і т. п. льокалі, яких власниками є жиди, чи є під управою жидів або до них ходять переважно жиди, мусять вивісити вивіску з написом „жидівське підприємство". Публичні купальні мусять призначити спеціяльні відділи для жидів. Торговельні підприємства, що належать до жидів або якими кермують жиди, мусять мати вивіски з написом „жидівське підприємство". Шпиталі, санаторії повинні теж мати спеціяльні приміщення для жидів і окремі для осіб, які не є жидівського походження.

країни, хто в Музеї Визвольної Боротьби України не добачає першого важного кроку до нового успішного визвольного зриву, той своїми думками ще дуже далекий від найвищого народнього ідеалу — державности України, той ще не доріс до того, щоб жити на волі". І як утішений був проф. С. Смаль Стоцький, що ще за свого життя вдалося йому завершити справу з придбанням дому для Музею! На великий жаль, не судилося йому дожити до свята відкриття Музею у власній домівці.

Минув рік від дня смерти проф. С. Смаль Стоцького, а скільки за той час в житті українського народу сталося важливих подій, з приводу яких так хотілось би почути глибоку думку досвідченого політично-громадянського діяча проф. С. Смаль Стоцького.

На жаль, ми її не почуємо, але кожний з нас може її відчути, якщо візьметься за студіювання творів і промов покійного, де багато знайдеться його думок, що ще й сьогодні залишаються актуальними та можуть служити нам дороговказом на життєвому нашому шляху для здійснення тої мети, яку завше мав перед собою незабутній проф. С. Смаль Стоцький.

Ст. Сірополко.

Два староства заборонили оснувати кружок „Сільського Господаря".

Мостиське повітове староство заборонило рішенням з 25. липня ц. р. оснувати кружок „Сільського Господаря" в **Кальникові** мостиського повіту. Як причину заборони староство подало загрозу „безпеки і публичного порядку". Від рішення староства внесено відклик до воєвідства.

Повітове староство в Добромилі прислало 25. 7. ц. р. на руки о. В. Рибалта в **Росохах** заборону оснувати кружок „Сільського Господаря" у згаданій місцевості, мотивуючи своє рішення тим, що „його істнування може спричинити загрозу безпеки, спокою або публичного порядку, тому що особи, які входять у склад управи, відомі з політичної діяльности та ведуть політичну боротьбу з поважним відломом населення в Росохах. Покликання тих осіб у склад проводу кружка не дає гарантій, що кружок вестиме статутову діяльність, зате насуває оправдані підозріння, що кружок вестиме політичну діяльність. Внаслідок того між обома групами населення в Росохах настане тертя і буде загрожений спокій та публичний порядок". Від того рішення внесено відклик до воєвідства.

ЛІКВІДАЦІЯ КРУЖКА „С. Г." В ЗАБОЛОТЦЯХ.

Тернопільський воєвідський уряд наказав ліквідацію кружка „Сільського Господаря" в **Заболотцях**, основаного в р. 1928. Як причину ліквідації подано у воєвідському рішенні, що „урядове слідство виявило, що згадане Товариство від свого оснування не проявляє ніякої діяльности, не має членів, не має передбаченого у статуті проводу і нема обставин, щоб такий провід вибрано. Згадані обставини вказують на те, що Кружок перестав у дійсності істнувати, тому його ліквідацію, по думці ст. 26. точки 1—4 цит. закону, слід уважати правно оправданою". — У свому відклику виділ кружка подав, що кружок у Заболотцях має поверх 100 членів, з яких 74 вплатили членську вкладку на 1939 р. і веде повну діяльність, розложену на три секції. Загальні збори відбувалися кожного року в означеному статутом речинці.

Із франко-українських взаємин останньої війни.

(З приводу смерти Жана Пелісіє, великого приятеля України 1883—1939).

VII.

Капеля Кошиця в Парижі. — Варшавський договір. — Останні роки життя Пелісіє.

(Докінчення).

Саме в 1919. році Пелісіє причинився до української імпрези, що мала неабияке значіння для ознайомлення Франції з українською культурою. Маю на думці приїзд капелі Кошиця. Такі були тоді сумні часи для нашої справи, що приїзд музичного товариства перевернувся в цілу політичну подію. Французька влада спершу не хотіла впустити капелі, мовляв, „там є німецькі аґенти". Очевидно, що й тут не обійшлося без підшептів наших „приятелів". І ось для такої нібито другорядної справи довелося Пелісіє і Франклен-Буйонові змобілізувати свою енерґію. Капеля всеж дісталася до Франції, де мала, як відомо, блискучий і заслужений успіх.

Відїжджаючи з Франції Капеля 19. листопада 1919. року, залишила листи ідентичного змісту, Франклену-Буйонові та його найближчому приятелеві Пелісіє. Для історії варт тут подати деякі уривки листа.

„Український національний хор не може залишити Франції, не висловивши Вам своєї подяки за все те, що Ви зробили, щоб виєднати дозвіл на вїзд, якого так довго йому відмовляли. Члени хору не можуть не висловити радости, яку вони мають, що вони співали в Парижі, що вони могли промовляти співом нашого народу, і — показали французам красу України і тим додали свій дарунок до скарбниці світової культури... Нечувана це річ без прецеденсів в історії людства, що нарід, який кривавиться у боротьбі проти ворога, ототожнюють з цим самим ворогом. Кажуть, що українці большевики, тоді як Україна спльондрована, зґвалтована большевиками повстала, щоб їх вигнати... Колиж прийде нарешті час, що Франція, яка перша проголосила „права людини" визнає права цілого народу? Вам, що так берете до серця нашу справу — наше глибоке визнання й щира подяка."

У квітні 1920. року підписали варшавський договір, до якого Пелісіє, Франклен-Буйон і такі особи, як Бріян і Пенлеве поставились неґативно. Це не значить, що Пелісіє був ворогом Польщі. Покійний публіцист ставився з великою симпатією до визвольних змагань польської нації й нераз до війни, коли офіційна Франція воліла замовчувати польську справу, забирав у пресі і свому органі слово в обороні Польщі. Але Пелісіє надто добре знав українську справу, щоб вірити у 1920. рік, що варшавський договір може розвязати українську проблему.

Як тільки нещасливий зворот української політики став доконаним фактом, Пелісіє на запит авторитетних кол відповів, що нова орієнтація української політики буде йти на користь большевиків і що польський похід на Україну скінчиться катастрофою. Як відомо, події дали і в цьому йому рацію.

Потім прийшла остаточна катастрофа; українська справа зійшла з політичної сцени на довгі роки. В Европі почалася стабілізація. Пелісіє цілий 1922. і 1923. рік займався мемельською справою, а потім залишивши активну працю на полі закордонної політики, став секретарем державної каси допомоги для наукових розшуків, що згуртовує довкола себе науковий світ.

Але української справи Пелісіє не залишив до кінця життя й нераз робив заходи у відповідальних колах, коли цього вимагала та чи інша подія нашого життя. Та про це годі ще писати. Особисто не можу, пишучи ці рядки, не згадати зі зворушенням, з якою симпатією небіщик ставився до моєї наукової праці, який він був задоволений, що його діяльність на користь української справи знайшла історичну базу в колишній французькій політиці.

А потім почала тріщати ціла версайська будова. Правда, Пелісіє ніколи не був прихильником цієї будови і суворо осуджував її на східньо-европейському відтинку. Але він надто добре знав Німеччину, щоб не поставитися з найбільшою резервою до німецького неоімперіялізму. У те, що Німеччина переводитиме в життя принцип самовизначення народів Пелісіє абсолютно не вірив, як і не вірив, що Німеччина дійсно, а не на папері, дасть підтримку Карпатській Україні: „При першій нагоді — твердив він — Німеччина зрадить карпатоукраїнців, як зрадила свого часу Центральну Раду. Хто зна, чи не побачимо ще Волошина перед німецьким військовим трибуналом, як це було з Голубовичем."

Це останнє не сталося, але щодо першого події швидко потвердили погляд Пелісіє. Але остаточної трагедії Карпатської України французькому публіцистові вже не довелося бачити. Ще йшла нерівна боротьба на Закарпатті, як радіовисильня принесла звістку про „добровільну" віддачу Німеччині споконвічної литовської землі — Мемелю. Пелісіє, що глибоко переживав усі ці події, несподівано, майже в одну хвилину, помер. Такі були в головних етапах виступи Ж. Пелісіє на українській ниві. Про них ми вважали потрібним оповісти українським читачам, на знак пошани для небіщика. Це все на що можуть сьогодні спромогтися українці. Але пройдуть роки, прийдуть нові часи і колись в старовинній столиці України буде вулиця, щоноситиме імя Жана Пелісіє.

Ілько Борщак.

ЗА ОКЕАНОМ.

СВЯТО ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ В ДІТРОЙТІ.

Дня 4. липня, в Дні Незалежности, відбулося в Дітройті, Мишиґен, величаве свято в 950-ті роковини хрещення України. Рано відправив архиєрейську Службу Божу в церкві Малої Квітки в Роял Овк, Мишиґен, Кир Василь Ладика, епископ канадійських українців, в асисті оо. Олександра Крохмального з Россфорд, Огайо і Дмитра Греська з Ембридж, Па. Співали три хори, в яких було 150 співачок і співаків. На богослуженні були теж епископи: Константин Богачевський з Філядельфії і Василь Такач з Пітсбурґа. В церкві було 5.000 українців і кілька тисяч кругом церкви чуло Службу Божу через голосники. Служба Божа тривала дві години і з неї зроблено кружки, щоб розіслати по українських парохіях в Америці й Канаді. Проповіди по українськи сказали Кир Константин і о. Степан Тиханський; по анґлійськи о. Чарлз Е. Каґлин. О. Каґлин між іншим сказав: „Ніхто інший не перетерпів більше за віру, як українці. Вони повинні нанову здобути Схід для Христа. Як вістря списа пробийте свій шлях у Росію, піддержуючи традицію св. Кирила й Методія. Вітаю вас, українців, в церкві Малої Квітки, пригадуючи слова папи римського Венедикта XV., що Церква Христа не є ні латинська, ні грецька, ні славянська, тільки католицька". — Після богослуження відбувся бенкет у Українськім Народнім Домі, в якому взяло участь 550 осіб. Товстмастером був о. Тиханський. Промовляли коротко владики, потім п. Микола Кіптик і адвокати п. Іван Кузь і п. Осип Чарновський. Місцева американська преса подала звідомлення й фотографічні знимки зі свята.

СТЕЙТ КОННЕТИКАТ ДАВ ДОЗВІЛ НА УКРАЇНСЬКУ КАТОЛИЦЬКУ КОЛЕҐІЮ.

Управа Української Католицької Вищої Школи у Стемфорді дістала від сойму стейту Коннетикат дозвіл вести Українську Колеґію і давати учням важні академічні ступні. Розбудову будинку для Колеґії вже розпочали, підписали вже будову на суму 20.000 дол. Також заанґажували для Колеґії учительську силу як декана установи. — Восени минулого року державна шкільна влада провірила систему і стан навчання в нашій школі св. Василія та признала їй право прилюдности. Наука в шкільному році закінчилася 19. червня великим торжеством. Наша школа в минулому році мала сімох професорів, учнів 92; дипльоми дістали 23 учні.

ЛУЧКОВИЧ ЗНОВУ КАНДИДУЄ ДО ПАРЛЯМЕНТУ КАНАДИ.

Бувший посол до федерального парляменту з округи Веґревилл, Альберта, в роках 1926 до 1935, п. Михайло Лучкович, дістав номінацію на кандидата при недалеких домініяльних виборах у тій самій окрузі від партії Сі-Сі-Еф. Конвенція відбулась у Вилинґтон, Альберта. Попередніми разами п. Лучкович кандидував від Партії Злучених Фармерів Альберти. У виборах в 1935 році повалив його кандидат партії громадського кредиту. Вілям Гейгерст. Вілям Ервин, президент клюбів Сі-Сі-Еф в Альберті, був головним промовцем на номінаційній конвенції. На конвенції створено федеральну окружну орґанізацію, в якій президентом став Герберт Бутіліер із Сода Лейк, секретарем П. Шевчук з Гері Гилл.

ЮГОСЛАВІЯ ГОТОВА ПОРОБИТИ БОЛГАРІЇ ТЕРИТОРІЯЛЬНІ УСТУПКИ?

Югославянські кола цікаво слідкують за розвитком закордонної політики Болгарії. Вони привязують вагу до поїздки болгарських парляментаристів до СССР, бо від того залежить, чи Болгарія прийме німецьку орієнтацію.

Щоб зеднати собі Болгарію, Югославія готова — як кажуть — відступити їй округу Діріброд, яку дістала по світовій війні.

—o—

ПРИЧИНИ МОБІЛІЗАЦІЇ В ЮГОСЛАВІЇ.

У пресі появилася така вістка:

Коли Форстер був у Гітлера, Румунія дістала осторогу, що Німеччина хоче нечайним наскоком опанувати її копальні нафти. Югославія заявила, що виконає обовязок супроти Румунії та покликала під зброю пів міліона вояків.

—o—

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ МУСОЛІНІЄМ ТА ІТАЛІЙСЬКИМ НАСЛІДНИКОМ ПРЕСТОЛА?

Польська преса приносить поголоску, що між Мусолінієм та італійським наслідником престола дійшло до непорозуміння з огляду на критичне становище того останнього до фашизму. Мусоліні буцімто домагався, щоб наслідником престола став теперішній віцекороль Абисинії кн. Аоста, а кн. Умберто залишився лише при титулі князя Пємонту.

—o—

УРЯД ДЕ ВАЛЕРИ ПРИСТУПАЄ ДО БОРОТЬБИ З ТЕРОРИСТАМИ.

ДЕБЛІН, 15. 8. ПАТ. Поліція перевела ревізії в помешканнях осіб, яких підозрівають у приналежности до ірляндської республиканської партії. Поліція арештувала три особи. Недалеко Ковентрі дійшло до сильного вибуху у великій шопі. Влада здогадується, що це був вибух одного з головних складів вибухових матеріялів ірляндської республиканської армії.

ПОГОЛОСКИ ПРО ПОДРУЖНІ ПЛЯНИ ГІТЛЄРА.

Як подає польська преса, в Берліні ходять поголоски, що Гітлер рішив оженитися з ґрафинкою Анною Марією Райффер - Шайдт-Мольтке.

АРЕШТУВАННЯ ЧЕСЬКИХ СТАРШИН.

ЛЬОНДОН, АТЕ. „Менчестер Ґардіен" приносить вістку, що до концентраційного табору в Дахав перевезено багато б. чеських старшин, яким закидують прихильність до посторонніх держав.

ЗАКЛИК АМЕРИКАНСЬКИХ УЧЕНИХ ДО СОВІТСЬКИХ.

МОСКВА, АТЕ. 400 американських учених підписало відозву до совітських учених, у якій домагаються, щоб СССР приступив до анґльо-французького договору, не зважаючи на ідеольогічні й устроєві ріжниці.

Цю відозву оголосила совітська преса, яка дотепер ніколи не оголошувала подібних закликів.

КОНҐРЕС СІОНІСТІВ У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА. 15. 8. ПАТ. 16. серпня ц. р. починається в Женеві XXI. сіоністичний конґрес разом зі сесією жидівської аґенції для Палестини. Коло 600 делеґатів репрезентуватиме сіоністичні організації з 21 европейських держав і Злучених Держав та країв Полудневої Америки. Головним завданням конґресу буде устійнити дальшу політику сіоністичного руху з огляду на постанови „Білої Книги" В. Британії.

ЖИДІВСЬКА САМОУПРАВА У НІМЕЧЧИНІ.

ЛЬОНДОН, ЖАТ. Німецька влада дала жидівському представництву (райхсфертретунґ дер Юден) право іменувати управи у жидівських громадах, які не мають репрезентації, згідної з приписами. Постанови представництва є невідкличні.

АРЕШТУВАЛИ ДИРЕКТОРА БАНКУ, який переховував більон.

ПОЗНАНЬ, АТЕ. Влада перевела ревізію в одному німецькому банку і найшла в його касі понад 6.000 золотих у більоні. Директора банку Кльозе і касієра Фішера арештовано; по добі вони вийшли на волю.

Також притримано на 24 години познанського цукорника, німця Еркорна, який не хотів видати решти з банкноту, дарма, що мав у касі більон.

Про що говорив високий комісар Ліґи Націй у Ґданську з Гітлером?

ПОВОРОТ БУРКГАРДТА.

Преса дальше цікавиться недавньою поїздкою ліґового комісаря у Ґданську, Буркгардта, до Берхтесґадену та висловлює ріжні здогади щодо його розмови з Гітлером. Одні часописи пишуть, що Гітлер домагався, щоб безпосередньо прилучити Ґданськ до Німеччини, але Буркгардт відмовився повторити це домагання Анґлії; інші твердять, що Буркгардтові предложено плян польсько-німецької кондомінії у Ґданську.

Після повороту Буркгардт порозумівся з польським ґен. комісарем та през. Ґрайзером; він вишле звіт до Льондону.

„Газета Польска" домагається від Буркгардта вияснення про його поїздку до Берхтесґадену.

Пляни німецької акції у Ґданську

У НАСВІТЛЕННІ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Як подає „Експрес Вечорни" у телефоноґрамі з Варшави, підчас останнього побуту Форстера у Берхтесґадені ґавляйтер предложив такий плян акції у Ґданську:

1. непокоїти польську опінію демонстраціями у Ґданську та за кордоном,
2. висилати до Гітлера чолобитні з проханням, щоби взяв Ґданськ під опіку,
3. висилати до всіх столиць протести проти теперішнього стану,
4. вести терор супроти польської меншини,
5. уладжувати демонстрації перед польськими урядами у Ґданську,
6. утворити у Ґданську осідок партійної округи, до якої належали б також німецькі провінції.

Цей останній проект Гітлер буцімто одобрив.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Горті буде посередничити між Польщею та Німеччиною?

ЗДОГАДИ ДОВКОЛА ПОДОРОЖІ МАДЯРСЬКОГО РЕҐЕНТА.

Часописи застановляються над причиною виїзду реґента Гортія до Німеччини. У римських політичних колах висловлюють здогад, що Горті, який має дуже добрі звязки у Польщі та в Німеччині, буде пробувати посередничити між тими двома державами, щоб знов довести до переговорів між ними. З Берліна мав би він поїхати до Варшави.

З інших джерел можна чути іншу інтерпретацію поїздки Гортія: він — мовляв — старається найти підтримку посторонніх держав проти натиску, який Німеччина постійно робить на Мадярщину. Перед самим виїздом реґент відбув довшу розмову з британським послом.

—o—

Інтервю міністра Бека.

Мін. Бек дав американському журналістові Гінтерові інтервю, в якому заявив, що однобічні концесії збільшують можливість війни. Польща не має причини провокувати війну, вона бажає мирної господарської розбудови; але коли це буде необхідне, поляки не завагаються воювати. Польська сила не є загрозою миру, але елементом консолідації. Є межа, поза яку годі відступити. Коли виявитися слабим — збільшується можливість війни.

Польсько-британський військовий союз?

В анґлійській пресі появились поголоски, що мін. Галіфакс приїхав не зважаючи на відпустку, до Льондону у звязку з проектованим парафуванням польсько-британського військового союзу; таке твердить „Дейлі Мейл".

„Прес Асосіейшен" приносить вістку, що текст польсько-британського військового союзу вже зовсім устійнений; залишаються лиш технічні питання, що їх устійнять експерти.

—o—

Большевики мають охоту на Талін?

ПЕРШІ ТРУДНОЩІ У МОСКОВСЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

Як виходило б зі здогадів преси, московські штабові наради торкаються таких основних питань: 1) Автоматичної помочі на випадок аґресії.

2) Анґльо-французької помочі проти Японії (?).

3) Співпраці ґенеральних штабів Польщі, Румунії та Туреччини зі штабами Анґлії, Франції та СССР.

Як говорять закордонні обсерватори у Москві, підчас розмов дійшло вже до розбіжности поглядів.

В орґані наркому маринарки „Красний Флот" появилась цікава стаття, яка підкреслює стратеґічне значіння пристані у Талліні, з якої „фашистівські аґресори" могли би зробити собі оперативну базу проти СССР та його союзників.

Велика міжнародня афера жидівського банку.

АМСТЕРДАМ, 15. 8. ПАТ. Суд оголосив тимчасову мораторію для виплат банку Мендельсона і С-ка та призначив трьох синдиків. В четвер суд переслухає вірителів. Активи банку сягають 212.173.800 ґульденів, пасиви 217 міл. 853 тис. 300 ґульденів. Суд доручив оголосити свою постанову в одному французькому щоденнику, в одному анґлійському, в одному американському, в одному бельґійському, в одному шведському, в одному німецькому і в трьох голяндських щоденниках.

—o—

Сензаційна афера москаля в Парижі.

ПАРИЖ, 15. 8. ПАТ. В понеділок пополудні молодий паризький маляр москаль Сергій Богуславський зголосився до суду і віддав картину славного маляря Вато „Ль Індеферан" („Байдужий") кажучи, що забрав її у музею в Люврі 1. червня ц. р. Маляр заявив, що забрав цю картину до своєї робітні, де її привернув до первісного стану, бо був обурений реставруванням цієї картини. Далі Богуславський заявив, що написав книжку в цій справі. Забираючи картину з Лювру діяв без спільників. Картину зняв і сховав під полу маринарки. Судова влада ствердила, що дійсно віднайдена картина є образом Вато, якого вартість оцінюють на 7 міл. франків.

—o—

Словацький міністр висуває домагання до Польщі.

БРАТИСЛАВА, 15. 8. ПАТ. У Банській Шавниці відбулася минулої суботи народня маніфестація у присутности віцепрем'єра словацького уряду Тукн і кількох міністрів, підчас якої шеф словацького уряду пропаганди Мах знову заатакував Польщу. Словацька преса у своїх звітах не згадує про протипольські виступи Маха. Зате німецький орган „Гренцботе" помістив це на першій сторінці під крикливим наголовком, стверджуючи, що словаки вперше офіційно і публично запротестували проти прилучення до Польщі Яворини та інших словацьких громад.

Віцепрем. Тука у довшій промові згадав про свій судовий процес і про причину розвалу Чехословаччини, якого не спричинив канц. Гітлер, як це дехто запевняє. Причиною розвалу Чехословаччини була нездарність чеських провідників, які не виступили в обороні свого краю.

Дальший натиск Японії на Вел. Британію.

ЗАМАГАНИЙ ПІДПАЛ БРИТІЙСЬКОГО КОНСУЛЯТУ В КИТАЮ.

ТОКІО, 15. 8. ПАТ. Агенція Домеї повідомляє: Група китайців намагалась підпалити британський консулят у Сватов на острові Татао. На керманича британського консуляту Браена напали напасники з окликами „Помстімо масакру наших братів". Мабуть напасникам ішло про легко ранених китайців підчас недавної сутички з британськими моряками на острові Татао. Домеї повідомляє, що будинок консуляту і самого консуля врятували японські моряки, які розігнали юрбу китайців.

НОВА БРИТІЙСЬКО-ЯПОНСЬКА НАРАДА В НАЙБЛИЖЧИХ ДНЯХ.

ТОКІО, 15. 8. ПАТ. Домеї повідомляє, що до британсько-японських розмов дійде мабуть 16. ц. м. Мін. Аріта заявив на засіданні ради міністрів, що британсько-японська нарада у справі Тієнтсіну відбудеться в найближчому часі. Одночасно додав, що вдоволений з вислідів розмов амб. Крейґі з шефом японської делеґації Като.

ЛЬОНДОН, 15. 8. ПАТ. З доручення амб. Крейґі сотник Паркер, майор Генісі і лікар британської амбасади відлетіли літаком з Токіо до Пекіну, щоб відвідати полк. Спія, британського аташе при китайському уряді, який перебуває в японській вязниці вже майже три місяці. Стан його здоровля сильно погіршився. Полк. Спіе не дістає европейського харчу і мусить їсти страви з вязничної китайської кухні.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ЗГОДИТЬСЯ НА СТАНОВИЩЕ ВІЙСЬКОВИХ КОЛ?

ТОКІО, 15. 8. ПАТ. Півофіційні кола інформують, що остаточне рішення у справі політики японського уряду до европейських справ западе на завтрішнім засіданні тіснішої кабінетової ради. Прем. Гіранума, який минулої неділі відвідав цісаря в літній резиденції в Гаяма, опрацював конкретний проект формули щодо головних напрямних японської політики. Цю формулу, що на неї погодився цісар, предложать завтра до затвердження 5-ом міністрам. Як зачувати, вдалось усунути в значній мірі ріжницю думок, що істнувала донедавна між прем'єром і військовими колами, які репрезентує в уряді мін. Ітаґакі. На думку кореспондента Райтера не слід передбачувати, щоб Японія рішилась приступити до якогонебудь порозуміння з Італією та Німеччиною.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ НАСТУПОМ ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК.

ШАНГАЙ, 15. 8. ПАТ. Всі італійські і німецькі журналісти, які перебувають тепер у Тієнтсіні, дістали приказ від редакцій своїх токійських відділів виїхати до Манджуко. Звертають увагу, що згаданий приказ зійшовся з вістками з Токіо, що японський кабінет устійнив японську політику до европейських держав. Здогадуються, що приказ до виїзду італійських і німецьких журналістів має звязок з підготовою великого наступу з метою витиснути закордон совітсько-монгольські війська, які є ще на території Манджуко. Японці задумують задемонструвати журналістам держав осі мілітарну вартість Японії.

ДЕГРАДАЦІЯ СОВІТСЬКОГО ҐЕНЕРАЛА.

ТОКІО, 15. 8. ПАТ. Домеї повідомляє: Одного з командантів совітської армії на Далекому Сході ґен. Григорія Штерна усунули з його становища і відобрали йому всі відзначення. Згадану вістку — каже Домеї — оголосила радіостанція в Хабаровську.

—o—

През. Рузвельт про міжнародне положення.

ГАЛІФАКС, 15. 8. ПАТ. (Канада). През. Рузвельт приїхав нині рано до Галіфаксу. Пополудні президент приняв на кружляку „Таскеляно" ряд визначних осіб з політичних і військових кол Канади. През. Рузвельт заявив представникам преси, що підчас морської прогульки на кружляку „Таскеляно" постійно інформували його про розвиток міжнародного положення. На думку през. Рузвельта це положення не погіршиться у двох найближчих тижнях.

Промова румунського короля.

БУКАРЕШТ, 15. 8. ПАТ. Вчора відбулося в Констанці свято моря у присутности короля, престолонаслідника, членів уряду, адміралії і військових кол. Король положив вугольний камінь під будову нового военного порту кільканадцять кільометрів на північ від Констанци і виголосив підчас снідання коротку промову. Король підкреслив, що не можна відступити того, що є румунське й його будуть боронити. Хто привязує значіння до миру, повинен знати, що раз визначені кордони не можна змінити без світового катаклізму. Таке є „вірую" всіх правдивих патріотів, які мешкають у наших природних кордонах. Вкінці король говорив про значіння маринарки, армії та летунства до оборони краю.

Провідник ірляндців заповідає боротьбу з Англією до успішного кінця.

ЧІКАГО, 15. 8. ПАТ. Сін Расль, шеф ірляндської републиканської армії, виголосив промову на зборах „союзу ірляндців" в Америці, на які прибуло 12.000 осіб. Расль заявив, що ірляндська републиканська армія буде далі продовжувати свою бомбову акцію аж доки останній англійський вояк не покине Ірляндії. Одночасно промовець підкреслив, що ірляндці не ведуть боротьби з англійським народом, лише з англійським урядом. При кінці присутні приняли резолюцію з домаганням продовжувати далі бомбову акцію.

Свято польського вояка.

ВАРШАВА, 15. 8. ПАТ. У роковини переможної битви під Варшавою в 1920 р. відбулося в цілій Польщі свято польського вояка. З цієї нагоди публичні і приватні доми були прибрані державними прапорами. Рано відправили священики в костелах торжественні богослуження, на яких були представники міська, державної і самоуправної влади, делегації союзів, товариств та організацій і місцеве населення. По богослуженнях відбулися академії. По полудні відбувалися на площах забави і концерти військових орхестр. У Львові відправив богослуження в римокатолицькій катедрі архиеп. Твардовський. Пополудні відбувся концерт військових орхестр та забава на Цитаделі.

У Вильні відбулося величаве свято з нагоди 25-ліття дивізії піхоти леґіонів марш. Й. Пілсудського, на яке приїхав през. Мосьціцький, де його витали оваційно.

ЗРІСТ ТЕРОРИСТИЧНОЇ АКЦІЇ В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ, 15. 8. ПАТ. Ґен. Бакер, командант англійських військ у Палестині, видав розпорядок, що арештовані перед кількома тижнями особи „на основі введеного военного стану в богатьох місцевостях Палестини, залишаться в арештах аж до відкликання. Британський командант видав згаданий розпорядок тому, що минулого тижня сильно зросла терористична акція разом зі спробами спротиву проти англійської поліції.

ВСІ НІМЦІ З ПОЛУДНЕВОГО ТИРОЛЮ МУСЯТЬ ПОКИНУТИ ІТАЛІЮ.

ПАРИЖ, 15. 8. ПАТ. Авас повідомляє з Риму, що зложили текст проекту закону про переселення німецького населення з провінції Висока Адижа (полудневий Тироль). Новий текст, що його розглянуть сенатські комісії в найближчий четвер, передбачує, що закон буде обовязувати не лише німецьке населення, яке мешкає тепер у провінції Висока Адижа, але теж особи, які походять з цієї провінції, але мешкають в інших італійських провінціях.

ШВАЙЦАРІЯ ДАЛІ НЕ ПРИЗНАЄ СССР.

БЕРН, 15. 8. ПАТ. Федеральна Рада на останньому засіданні висловилась проти внеску, що його приняла Національна Рада у справі налагодження взаємин між Швайцарією і СССР.

СПОРТ.

ЛЬВІВ, 15. 8. **СЯН—ЗНЕСІНЧАНКА 1:0 (1:0).**

Сян: Гуцул, Медвідь, Тарас; Онисик, Кіцила, Партика; Гринишин, Бардин, Лехіцький, Дастик, Хитра.

Знесінчанка: Олексінський, Капула, Туз; Ґлова, Шильдкнехт, Животко, Янігал, „Луцький", Нагер, Паркасевич, Кафор.

Користаючи з вільного дня Сян заграв сьогодні товариські змагання з Львівською Знесінчанкою. Ці змагання були несподівано добрим тренінґом перед мистецькою баталією, яка починається вже в неділю, 20 ц. м. Як бачимо, Сян грав в ослабленому складі, без Турка, Неофіти, Федоровича, Буша й Ходана. Згадані грачі, визначені до репрезентації Перемишля, виїхали до Сталевої Волі на міжмістові змагання. Неприсутність тих грачів відбилася, очевидно, на висліді та до деякої міри на грі, бо не всі заступники вдоволили. Найкращою частиною сяновиків була залога, зокрема твердий Медвідь. Заступник Буша Тарас виявився зовсім добрим змагуном і Сян матиме ще з нього потіху. Гуцул на воротах у першій половині безробітний, у другій задемонстрував високу клясу, пописуючись ефектовними парадами й робінзонадами.

В помочі д. добре грав Онисик. Кіцила гарно подав головою, але в І. половині грав д. непродуктивно й надто гостро. Партика, давній напасник приємно розчарував.

Напад без Турка зовсім не був грізний. Найгрізнішим напасником сяновиків був колишній грач мостиської Скали Бардин. Одначе всі його добрі задуми марнував дивно недиспонований Гринишин, який був без сумніву найслабшим грачем на грищі. Слабо теж випав на лівому лучнику Дастик, який може добрий в нападах, одначе в першій дружині почувається ще несвій. Лехіцький на чільнику назагал вдоволив, одначе не вмів випускати швидкого Бардина у вуличку. Знаменито випав Хитра, якого біги й подачі викликували завжди замішання під воротами Знесінчанки.

Знесінчанка, чільна дружина львівської А-кляси держалася несподівано добре та видержала темпо до останніх хвилин. Її найкращою частиною виявилася теж залога, пара Туз-Капула (оба українці, колись грачі б. Чорноморців). Також поміч Знесінчанки виконала якслід своє завдання. Особливо Шильдкнехт був грізним суперником Кіцили. Напад добрий у полі, під воротами тратив голову. Воротар добрий.

В першій половині гра була д. швидка й жива. Сян мав ввесь час перевагу. Гуцул мав в І. половині всього 5 стрілів. Ворота для Сяну здобув уже в перших хвилинах гострим стрілом Бардин із подачі Лехіцького, після центри Хитри. Якийсь час ситуації змінялися, відтак Сян натискав уже до кінця І. половини. Догідні ситуації змарнували в тому часі: Бардин, Гринишин, Лехіцький; Дастик. При кінці тієї половини Гуцул ефектовно зловив гострий стріл із 3 м.

У ІІ. половині до голосу приходить Знесінчанка, яка довший час не допускає сяновиків до голосу. В тому часі „повні ноги" роботи має Гуцул та залога. Щойно при кінці Сян переходить до протинаступу, одначе безуспішного.

Гра була ведена ввесь час фер. Поведінка публики (1.000) зразкова. Суддя п. Саварин добрий.

СТЕП—ЗНЕСІНЧАНКА ІІ. 1:1 (1:1).

Степ грав у сильно вакаційному складі, без Семераза, Микитовича, Варениці, Криси, Петрівського й Верходая. Ворота для Степу здобув Ощуляк ІІІ. (брат відомого боксера), який заповідається на доброго змагуна. — Суддя п. Бадер.

—o—

З природи і життя.

Людина вертається під землю.

В історії людства був час, коли люди не знали надземних домів, тільки немов звірі жили в підземних печерах і норах. Там теж вони шукали нічлігу і захисту перед негодою чи хижаками. Було це в т. зв. палеолітичній (старокемній) добі, сотні тисяч років тому. Пізніше людство вийшло наверх і почало будувати свої оселі вже на землі. Тепер переживаємо дивні часи другого повороту людини під поверхню землі. Тільки причини цього явища інші, ніж колись за наших прадідів. Не перед негодою, ані хижаками втікає людина вглиб землі, — тільки перед — собою, перед іншими людьми.

Комунікаційні трудноші.

Явище розбудови підземного життя замітне у великих містах. Накопичення великої маси населення на розмірно малих просторах міст створює там усякі трудноші, з яких на першому місці стоять комунікаційні перепони. Відомо, як зростає тепер рух механічних поїздів у великих містах. Число авт, автобусів і вантажних авт щораз більше. Разом з тим частіші нещасливі випадки, яких жертвою падуть прохожі та автомобілісти. Шкоди з комунікаційних катастроф йдуть на міліони. У великих центрах світа часто нелегко перейти через вулицю.

Повітряна війна.

Другою ще важнішою причиною, що змушує людей шукати сховищ у глибині землі є примара заглади від повітряної війни. Як виглядають більші людські осередки після повітряних атак знаємо з недавньої еспанської та китайсько-японської війни. Небезпека для цивілізації зросла тут від велитенського розвитку летунства і руїнницьких военних винаходів. Тому одною з найважніших справ кожної держави є оборона перед летунськими атаками з повітря. Між давнішими і теперішніми війнами є велитенська ріжниця. Давніші війни відбувалися між арміями, а для тих, що не брали участи у війні війна була чимось далеким. Тепер усе населення держави, а головно мешканці великих міст наражені не тільки на моральні втрати, але головно на втрати матеріяльні і часто менше забезпечені, ніж вояки. Через те, щоби рятувати себе перед смертю з повітря, людина мусить ховатися у підземних захистах. Кажуть, що багато анґлійських маґнатів побудували вже собі справжні підземні віллі і замки, з повним комфортом, щоб там перебути спокійно і вигідно час війни.

Мешканці місяця і землі.

В одній зі своїх фантастичних повістей анґлійський письменник Велс змальовує підземне місто селенітів, мешканців місяця. Мешканці місяця мусять так жити, як каже Велс, через величезний холод, що настає на місяці, коли кінчається день. Подібне перенесення життя у підземелля загрожує і мешканцям нашої землі, коли відносини поміж народами йтимуть далі тою дорогою, на яку вступили. Вже тепер істнують не тільки поодинокі справжні підземні міста, але цілі ланцюги підземних осель, побудованих звичайно для військових цілей, як нпр. славні вже оборонні лінії підземних укріплень Мажіно на кордонах Франції, чи подібна лінія укріплень Зиґфрида на німецькій західній границі. Отже на землі не холод, але розшалілий дух війни змушує людей ховатися під землю.

Підземна комунікація.

У великих містах комунікаційні вигоди не йдуть в парі зі зростом вуличного руху. Ось нпр. в Ню Йорку на 4-ох мешканців припадає один самохід, в Парижі 1 на 12 осіб. Коли-ж мине економічна криза, тоді число авт іще зросте. У великих містах усякі уліпшення комунікації як нпр. сиґнали односторонього руху, містки, поліпшені хідники тощо влекшили подекуди вуличний рух, — але це все ще недостатне. У боротьбі трамваїв з автобусами все більше перемагає автобус, що не є такою перепоною для вуличного руху як трамвай і не вимагає коштів на рейки та електричні проводи.

Причина розбудови підземних комунікаційних доріг у великих містах лежить ще в тому, що на вулицях великих міст є дуже мало місця. Вулиці круті і перетинаються в багатьох місцях. Зате підземні лінії можуть йти простими лініями і не перетинаються ніде, бо можна їх перепровадити через ріжні поземи терену. Завдяки цим прикметам можна цими підземними лініями дуже швидко подорожувати без страху за катастрофу. Тимто і множаться щораз більше у великих містах підземні „метра", тунелі, підземні автостради та ін.

В Парижі нпр. істнує спеціяльне товариство, що займається справами підземної комунікації п. н. „Т-во для дослідів підземного урбанізму", що співпрацює з адміністраційною владою. Згадане товариство випрацювало проект будови підземного Парижа маючи на оці двояку ціль: розвязати комунікаційні трудноші і охоронити мешканців міста перед повітряними атаками і бомбардуванням.

Проект підземного міста.

На основі того пляну під Парижем треба збурювати цілу мережу автострад в ріжних глибинах. Автодороги повинні бути простолінійні і не будуть ніде зустрічатися, ані перехрещуватися зі собою. Підземні шляхи будуть звязуватись з головними комунікаційними пунктами міста скісними ґалеріями та ліфтами. Над землею валишились би тільки вулиці для пішох.

Такий уклад комунікації у великому місті спричинений також конечністю оборони проти небезпеки повітряної війни, з якою вже тепер треба рахуватися і втікати від неї під землю. Проти повітряних атак зорганізована індивідуальна і збірна оборона. Ця друга полягає на тому, що розсівають населення по околицях міста і утворюють підземні захисти. Підземними дорогами, що виходитимуть зі землі за містом, населення загрожене нападом ворожої летунської фльоти зможе втекти з околиці міста спокійно, безпечно та в порядку. Підземна мережка доріг забезпечить також звязок поміж підземними сховами. Підземні схоронища будуть дуже обширні, щоб помістити велику масу тих мешканців, що не зможуть виїхати. Природно, що такі підземні уладження можна буде будувати тільки під тими містами, що збудовані на пригожих ґеольоґічних покладах.

Описані образи не зовсім фантастичні, тільки їх уже частинно здійснюють у великих містах, головно у столицях та великих промислових осередках, яким загрожує заглада на випадок повітряної атаки.

Вулькани формували обличчя нашої планети.

Коли розжарена ґазова куля, яку ми нині називаємо землею трохи остигла, то її поверхня стверділа на кріпку поволоку, на якій згодом розвинулося рослинне, тваринне та людське життя. Хоч як значно змінився образ землі за сотні тисячі років, то таки будова землі залишилася та сама. Ми можемо ще й нині довідатися, як виглядала наша ненька земля колись, хоч довгий вік виорав по її лиці глибокі зморшки. Нерівномірні розколини, глибокі яри і пропасти перебігали поверхню землі; гори і долини пересувалися з місця на місце, будуючи гірський краєвид. Суша і море покрили цілу земну кулю. І ось зродилось питення: як прийшло до цього поділу і які сили різьбили обличчя нашої землі?

Відосередна сила.

Щораз більше охолоджуючись, земля стверділа, а поволока ще більше скорчилася, бо поверхня її зменшилася. Коли остудження почало входити глибше, до пливкої маси, почалися великі заколоти під шкаралупою землі. Пливкі, розжарені первні шаліли або застигали під кріпкою корою землі, або якщо вона була за слаба витрискували з великою силою назверх. Почалися зміни, що їх нині дуже рідко бачимо. Думки вчених про причини тих змін розбіглися у багатьох напрямах. Славний дослідник Ґренляндії Альфред Веґенер приписує повстання континенту і його сьогоднішню форму відосередній силі землі. Через те, що земна куля крутилася скоро довкола своєї осі, величезні маси зісунулися на рівник, а через те куля на бігунах сплощилася. З бігунів до рівника мандрували брили континенту і так повстав сьогоднішній вигляд земної поверхні.

Інший дослідник землі вияснює форми поверхні нашої планети з тепло-фізичних реакцій у матерії земної кулі.

Вульканічні сили землі.

Альбрехт Пенкт мав у цьому велику заслугу. Він завсіди змагав до того, щоб ґеольоґи і географи працювали разом і вимінювалися своїми дослідами. Ґеольоґічне поняття світа мусить опертися на ґеоґрафічній науці, якщо воно не хоче бути одностороннє. З такого засновку прийшов професор Клюс до переконання, що вульканічних сил землі не треба легковажити, бо вони мають вплив на уклад земної кори. Коли говорити про вульканічні сили не треба зараз думати про вогненні гори і дощ попелу. Хвилі лави, якщо не знайдуть собі вільної дороги назверх можуть зі середини натискати на поверхню землі і спричинити зміни, які нам пізніше трудно вияснити. Наприклад низина Рену, або долина озера Танґаніка в Африці ще досі не досить вияснені.

Осуви та розколини землі.

Повстання розколин землі, що виглядають наче довгі та вузькі рови, приписують механічній силі. Професор Клюс дав на це, з нагоди уродин дослідника Пенка, важне та виразне порівнання. Коли візьмемо ще мокру, невипалену цеглу та пічнемо тягнути за оба її кінці — то середина цегли стане тонша. Це саме діється із величезною горою, що розтягається на дві стоорни. Частинний переріз її буде виглядати як клин. Але коли візьмемо цеглу і будемо за оба кінці тиснути і вигинати в лук — на її поверхні потворяться щілини, в напрямі променя цього луку.

Це, що тут бачимо на досліді показує нам природа на осувах і розколинах землі.

НОВИНКИ

ЧЕТВЕР

17
СЕРПЕНЬ

Ст. ст. 4. серпня 1939.
7 Мол. в Еф. мч.
Лат. Яцка в.
Сонце: схід 4.16, захід 18.39.
Місяць: схід 7.59, захід 20.06.

Завтра: 18. серпня. Пятниця.
Ст. ст. 5. серпня 1939.
Евсигнія мч.
Лат. Єлени кор.
Сонце: схід 4.17, захід 18.37.
Місяць: схід 9.18, захід 20.36.

—o—

— **ВП. Передплатникїв „Діла" у Словаччині** повідомляємо, що наша Адміністрація має власне конто Поштової Каси ч. 4128 у Братиславі в Банку Чехословацьких Легій, Філія у Братиславі, та що передплату за наш часопис можна складати на це конто на блянкетах, які можна дістати у кожному поштовому уряді. Адр.: Banka Ceskoslovenskych Legi", Filialka v Bratislave Nr. 4128. 1—?

— **Передплатникам у Чехії та Моравії** пригадуємо число нашого конта 2.150 та фірму: Banka Ceskoslovenskych Legii, Praha, куди треба висилати передплату теж блянкетами, які продають усі поштові уряди. 1-?

— **Що то є „ЛАДА"?** 1546 !—2

— **Реєстрація мужчин уроджених у 1922 р.** Управа міста Львова зарядила на підставі закону про обовязкову військову службу реєстрацію мужчин, уроджених у 1922 р., які мають у Львові постійне місце побуту, справді перебувають у Львові та не мають місця замешкання, або їх мешкання невідоме. Всі, що підпадають реєстрації повинні зголоситися в год. від 9—12 у виділі (військовім) маґістрату з такими документами: метрикою уродження або метрикальним витягом, з інформаційною катрою Адресового Бюра, свідоцтвом тотожности та шкільним свідоцтвом, в якому поданий ступінь освіти. Реєстрація буде відбуватися кожного дня, за вийнятком свят, від 1—30. вересня ц. р. на підставі азбуки. На випадок, якби хтось не міг особисто зголоситися, може подати зголошення на письмі.

— **Закінчення судових ферій.** 15. ц. м. закінчилися 6-тижневі літні судові ферії, що їх введено розпорядком міністерства справедливости. Тому то вже визначено процеси в цивільних виділах та в карних судах у Варшаві.

— **Відобрано дебіт.** В Польщі відобрано дебіт таким видавництвам: „Дас Блят дер Гаусфрау", „Дер Берґфрід", „Ді Фірзорґе", „Фамілієгорт"; „Фройде унд Арбайт", „Фір ді Фамиліє", „Фір дас дойче Гайм", „Фір діх", „Гамельс Фірзорґе", „Іх гільфе дір", „Лянд унд Льойте"; „Майн Фройнд", „Майне Вельт", „Нах Фаєрабенд"; „Рат унд Тат" і „Унзер Фройнд", що виходять в Берліні, „Дас Бух фір алле", „Майн Блят", „Зонне ін Гаус" і „Фамілієнгільфе", які виходять в Ляйпціґу, „Бресляуер ноесте Нахріхтен", що виходять в Бресляві, „Ді Цайт" (Райхенберґ), „Майн аллес" (Дрезден), „Райніш Вестфаліше Цайтунґ" (Ессен), „Казакія", що виходить у російській мові у Братиславі, „Светови Розглед", що виходить в чеській мові в Парижі та „Докюман" (Париж).

— **Нова почтова агенція.** Від 30. ц. м. в місцевости Химчин пов. Косів відкривають почтово-телекомунікаційну агенцію під назвою Химчин. Нова агенція буде вдержувати звязок із почтовим урядом в Косові.

— **Крейда в Товмаччині.** В Олеші пов. Товмач відкрито підчас ґеольоґічних дослідів крейдові зложжя, які надаються до продукції найвищого роду цементу. Експльоатацією зложжя займеться польсько-англійська спілка, яка закупила великі терени та на весну чергового року почне будову фабрики цементу.

— **Нові „Людові Доми".** 15. ц. м. відбулося у Бруховичах посвячення підвалин „Дому Людового" при вул. Костельній. — Товариство Пшиящюл Гуцульщини почало будову „Людового Дому" в Яблониці пов. Косів. Будову того дому вже кінчать завдяки допомозі згаданого Т-ва, та громадської управи в Яблониці. Відкриття того нового Людового Дому відбудеться мабуть в перших днях вересня ц. р. В новім будинку хочуть примістити „Гуцульську Спулдзельню Господарську".

— **Новий кружок „Шляхти Заґродової".** В Рожнітові к. Долини відбулися сходини „шляхти заґродової" з Рожнітова й околиці з участю делеґата Окружного Звйонзку Ш. З. у Станиславові Коціяна. На тих сходинах рішено створити в Рожнітові „Коло Шляхти Заґродової" До нового кола зголосилося 60 членів. (Всхуд).

— **Монахиня померла від попарення.** В манастирі сс. Бенедиктинок у Львові попарилася м. суботи важко заправою-кипятком до підлоги 52-літня Бронислава Прошик. Монахиню перевезено до шпиталю, в якому вона померла.

— **Львівська хроніка.** Львівська поліція придержала 17-літн. Ю. Віверґера з Варшави, який втік із дому. Поліція повідомила батьків, що їх марнотратного сина знайдено. — У ставі Стрихувальці в Зимній Воді затонув у неділю Осип Шопа зі Львова. Шопа купався в товаристві, одначе ніхто не запримітив, як він раптом щез під водою. Коли його товариство зорієнтувалося, за потопельником почали шукати, одначе розшуки не дали до вечора висліду. Імовірно Шопа затонув внаслідок серцевого удару. — Дві особи померли у Львові нагло: 68-літня Катерина Іванів (Захаровського 18) та Теодор Опришко (Крулевська 7). — На вулецьких горбках найдено підкинену 8-місячну дівчинку. — На вул. Джерельній 79. згоріла шопа Самуеля Вайнрена.

— **Напади на вулицях Львова.** Двох невідомих типів заатакувало в понеділок вечором на вул. На Байках 43-літнього Й. Москву та поранили його ножами в ногу та у плечі.

— **Злодійські порахунки у Львові.** Передучора пополудні залунали раптом на пл. Сольських у Львові револьверові вистріли та одночасно один із прохожих упав на землю. Інші прохожі кинулися негайно до нього та раненого перевезли до шпиталю. Виявилося, що постріленим був добре відомий поліції Ян Шевчик, якого кілька разів придержувала вже поліція за ріжні

Що писало „Діло" 50 років тому.

17. серпня 1889 року.

ПОМИРЕННЯ НАРОДІВ У ГАЛИЧИНІ.

Недавно писали ми вже про те, що за 10 років президентури гр. Таффого справа помирення народів в Галичині і на Буковині, не поступила ні трохи наперед, а за головну причину того факту, некорисного для нормального розвою відносин у краю і державі, треба уважати невибачну байдужість уряду. Полагоду українських справ віддав уряд у руки красвому урядові і соймові, сам рад якнайменше мішатися в українські справи. Одначе ті фактори досі нічого не зробили для зближення українців з поляками. Поляки як „беаті посідентес" держаться засади „поки не мусимо й чого не мусимо українцям дати чи уступити, доти того не дамо й не уступимо". Очевидно, що на таку політику пожаданий був би вплив центрального уряду на справи польсько-українські.

АРЕШТУВАЛИ ІВАНА ФРАНКА.

Вчора арештували і відставили до слідчої вязниці п. Івана Франка, співробітника „Курієра Львовского". За вістками з „Дзенніка Польского" арештування це стоїть в звязку зі слідством проти п. Виcлоуха й інших осіб.

ДЖ. О. КЕРВУД 41

Герої золотої тундри.

ПОВІСТЬ

Переклала Ольга Сліпа.

Але навіть і тоді радість не переставала жити в ньому ясним полумям, хоч зрозуміння цілої справи накидалося йому з тої більш реальної точки погляду. Він був немов чоловік, що вернувся до життя, перебувши щось що було гірше смерти. Та у свому щастю він рівночасно крутився серед суперечностей, та напів певних здогадів. Та не було це підозріння, що могло остудити його радість чи налякати його. Він був готовий прийняти це до відома, що Марія Стендіш була втікачем, та що її втеча зі Сітел була наслідком якоїсь розпучливої конечности. Те, що сталося на чердаку корабля було тільки дальшим доказом цього факту. Було очевидне, що її гнали сили, яким вона не могла протиставитись і в розпуці вона шукала в нього захисту. Його одного в цілому світі, вона вибрала як свою поміч, вона вірила в нього. Вона надіялася, що при ньому ніяке лихо не зможе її зустріти і його мязні стверділи під впливом наглого бажання боротися для неї.

У тих хвилинах, доходила до його свідомости вечірня пісня тундри. Лагідна краса далеких просторів простягалася перед ними. Алян напружував зір, щоб вловити ще вид постатей на речах, коли їздці пнялися з кітловини на горбки, але серпанки вечора заволікали простір і він дивився даремно. Пташині співи притихли; сонні крики вставали з озер і трав; вогонь сонця погас, лишаючи на заході сяйво рожевої заграви і блідого золота.

Була це ніч, а проте день і Алян пускався на здогади, як відчуває те диво Марія Стендіш. В порівнянні з тим зворушливим фактом, що вона їхала там попереду, справою другорядної ваги ставало питання, що такого пригнало її на його фарму. Загадка довкола неї вияснится завтра. Щодо цього він був певний. Вона звіриться йому. Тепер коли вона так зовсім передала себе в його охорону, вона розкаже йому те, чого вона не посміла виявити на чердаку „Нома". На його думку, тепер ділила їх лише срібна віддаль смерку і він промовив вкінці до Стемпіда:

— Я досить радий, що ви її привели.

— Я не привів її, — запротестував Стемпід. — Вона сама прийшла. — Він знизнув плічми та віддхнув голосно. — Та ще більше, щодо того я нічим не причинився. Вона те все сама придумала. Вона не прийшла зі мною. Це я прийшов з нею.

Він пристанув та засвітив сірник, щоб закурити люльку. Зпонад полумені сірника, він глянув на Аляна вдаючи, що дуже обурився та в його очах було щось, що зраджувало його. Алян доглянув те щось і дуже хотілося йому сміятися, такий почувався щасливий. До нього вернулась бистрота його змислу спостерігання і змисл гумору.

— Як-жеж це сталося?

Стемпід пакнув люльку голосно, потім вийняв люльку з рота і глибоко відітхнув.

— Перша річ, яку собі нагадую, то четвертий вечір по нашім приїзді до Кордови. Аж до того вечора не відходив поїзд по новій залізничій лінії. Коли ми доїжджали до Чайтайни, від зливи обсунувся залізничий насип. Не був це дощ. Ти не назвав би був того дощем, Аляне. Це було так немов би ввесь Тихий Океан вилився на нас, ще з двома або трьома океанами в додатку. Надїхав поштовий віз. Коні у воді, віз немов плавав, візник залитий водою на своєму сідалі. Я так був зголоднів, що пересівся, щоб дістатися до Чайтайни. Ще хтось другий по мені вліз до поштового воза, та я пускався на здогади, що це за дурень всів зі мною. Я сказав щось про те, що гину з голоду та що інакше я був би держався залізничого поїзду. Той другий не обзивався. Потім я почав клясти. Я кляв страшенне. Клян уряд, що збудував таку залізницю, клян дощ і клян сам на себе за те, що не взяв з собою їжі. Я сказав, що мій шлунок порожній як вистрілений набій. І я це сказав виразно і наголос. Я немов ошалів. Нараз велика ясна блискавка освітила віз. Аляне, це вона побіч мене сиділа, з пачкою на колінах та вся обтікаючи дощем, дивилася на мене розсяєними очима — і всміхалася до мене! Так, пане добродію, усміхалася!

Стемпід перервав, щоб враження його слів могло бути сильніше.

Алян дивився на нього зачудований. — Четвертого вечора — він завагався.

(Д. б.)

крадежі. При тому поліція устійнила, що до нього стріляв імовірно товариш, який виконував злодійський присуд. Шевчик дістав важкий постріл у живіт. Поліція веде дальше слідство.

— **Краєва хроніка.** Підчас купелі утопився в Яремчу львівський студент В. Буркер. — У Залікті пов. Дрогобич дійшло до суперечки між парубками, підчас якої вбили 25-літнього Василя Олексина. Арештовано кількох парубків. — Під Бориславом відібрала собі життя 24-літня Р. Фришко. — У Станиславові закінчився процес у справі зловживань у цеху будівельних майстрів. Старшого цеху Ю. Дашкевича, засудили на 8 місяців, секретаря Гіча — на 12.

— **Арештування за більонові справи в Тешині.** У звязку з акцією скривання більону комісаріят поліції в Тешині арештував й передав прокураторові окружного суду купців: Йосифа Айзенберга й Йосифа Банашинського.

— **Жахлива автомобілева катастрофа.** Під Уїздом коло Томашова Мазов. трапилася жахлива катастрофа. Вантажне авто міської ґазівні в Лодзі, яким кермував шофер Добровольський, виїхало передучора в год. 6.50 на прогульку в напрямі Томашова. В авті їхало 30 осіб із персоналу ґазівні та їх родин. Недалеко Уїзду, на гострому закруті шофер запримітив раптом біля дороги пліт та нагально стримав віз. Наслідки такого нагального гальмування були катастрофальні. Авто закинуло, перевернулося до рова та придавило своїм тягарем учасників прогульки. На місце катастрофи приїхала негайно каритка поготівля й поліція. Автобуси, які їхали з Лодзі до Томашова здержано, їх опорожнили з пасажирів і ними перевезли ранених до міської лічниці в Томашові. На 30 прогульковців 22 було ранених, в тому кільканацять важко ранених. По дорозі до лічниці 3 особи померли. Легко раненого шофера арештували й передали судовій владі.

— **Зате, що пес гавкав, убили людину.** Власник дому в Колі Домбровський посварився з льокатором Фабянським за дурницю, просто тому, що пес Фабянського безупину брехав. Домбровський зі сином і тестем побили так важко Фабянського, що він помер у лічниці.

— **Школа диктаторів.** В Римі мають незабаром відкрити „школу політичної підготови". Завданням школи буде праця над характером учнів, їх умовим розвитком та теж і фізичним, щоб виросли з них мудрі й дужі громадяни. Кандидатів до тієї школи вибиратимуть зпоміж юнаків від 20—29 років. Передтим завдаватимуть їм низку питань, бо від відповідей залежатиме прийняття кандидата до школи. Дисципліна у школі буде дуже гостра. У програмі школи — навчання фашистівської доктрини вивчення творів Мусолінія, історії фашистівської революції, воєнного діла й чужих мов.

— **Катастрофа підземної залізниці в Брукліні.** Минулої неділі трапилася у Брукліні катастрофа підземної залізниці. Поїзд переповнений прогульковцями, які верталися з острову Коней Айленд вискочив недалеко Брукліну з рейок та повним розгоном ударив в одну зі стін тунелю. Два вагони станули у вогні. Підчас тієї катастрофи 23 особи зазнали поважних ран.

— **Араби-кокаїністи напали на поліційну станицю.** В арабській дільниці Тунісу прийшло мин. суботи до великих авантур. Два французькі жандарми придержали відомого пачкаря, араба, який торгував наркотиками, головно кокаїною. Жандарми відвели араба на поліційну станицю, яку вже по кільканацяти хвилинах облягла криклива юрба „клієнтів" арештованого. Приблизно 30 найгарячіших кокаїністів вдерлося на поліційну станицю, взявши її приступом. Хто знає, яка була би доля станиці та жандармів, якби на поміч не прийшов був відділ поліції, який відбив станицю, придержав знову „звільненого" пачкаря та кільканацятьох напасників.

— **Медведі в Боснії.** З Боснії повідомляють, що в багатьох підміських околицях появилися медведі, які стали справжньою язвою населення. Медведі сходять ночами з гір і хоплюють зі стаен корови, коні, вівці. Щоб оборонитися перед медведями, мешканці організують облави, запрошуючи на них мисливих із цілої Югославії.

— **В Америці останній попрощав жінку, в Европі перший її привитав.** У сьогоднішніх часах швидкого розвитку всіх засобів комунікації трапляються події, що колись про них нам навіть і не снилося. Ось один з таких подій: На пароплаві „Норманді" виїхала минулої середи з Ню Йорку до Льондону багата американка п. Пант Мільс. У нюйорській пристані останній попрощав її муж. Можна собі уявити, як вона счудувалася, коли в понеділок у савтгемптонській пристані, перший привитав її муж. Американка не вірила просто своїм очам, одначе загадка швидко вияснилася. А саме, коли муж затужив за жінкою, сів у суботу на трансатлянтійський літак „Єнкікліпер" та в понеділок, на 2 години перед приїздом „Норманді" причалив у Савтгемптоні.

— **Автобусова катастрофа в Мексику.** В місцевости Ель Пасо зударився автобус, який віз пластунів, із вантажним автом. Наслідки зудару були жахливі. Десять пластунів згинуло на місці, 30 було важко ранених. Схвильована юрба намагалася злінчувати шофера вантажного авта, але поліція не допустила до того.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „НЕЗНАЙОМА З МОНТЕ „КАРЛЬО".

Французька фільма з Альбертом Прежаном і Діттою Парльо. Історія молодої гарної жінки, що попала в кігті шулера і допомагає йому поневолі ошукувати у грі в карти ріжних принагідних знайомих. В осередку дії — два брати, багаті: один старший власник підприємства, другий — бездільник, що пропутує спадщину на забави і легкі знайомости. Молодший із них виїзджає з Парижа до Монте Карльо, щоб виконати одне торговельне доручення і в дорозі у залізниці зустрічає цікаву незнайому. Дальшого ходу цієї історії оповідати не слід, щоб не зіпсувати глядачам справжньої насолоди, яку вони матимуть на сеансі фільми — кримінальної, з поетичним настроєм, з першорядними артистами. Інтриґа фільми завязана по мистецьки. Дітта Парльо як завжди чарує своєю появою та грою.

КІНО „АТЛЯНТИК": „КОЛИ МАДЛЬОН..."

Такими словами починається популярна французька пісенька з останньої війни про маркетанку, що загрівала своєю піснею, усміхом і гумором вояків до бою. До патріотичного мотиву сценарист доробив погідну комед. історію про молодого поручника, сина спенсіонованого ґенерала, що має женитися з багатю дівчиною, а саме закохався в іншій — бідній, донці власнички ресторану. У песі змальовані деякі риси французьких родинних звичаїв — у багатому домі і бідному. Поправді це легка комедія на межі оперетки, без претенсій завузлити якусь складнішу інтриґу. Головну ролю грає відомий Анрі Ґара — переможець сентиментальних сердець.

☦ Посмертна згадка.

КАТРЯ МАРЧЕНКО ЗАМ. ГУБАРІВ.

Дня 9. ц. м. відпровадило громадянство Перемишля на місце вічного супочинку Катрю Марченко зам. Губарів. Відійшла від нас людина тихої спокійної вдачі, високих прикмет духа, активний член українського громадянства в Перемишлі.

Родом з м. Кобиляки на Полтавщині, опинилась у Перемишлі саме 20 літ тому по Зимовому Поході ґен. Павленка, в якому брала участь як сестра-жалібниця. На перемиському ґрунті стає відразу до громадянської праці, передовсім у тодішньому Українському Громадянському Комітеті та в Самаританській Помочі. Згодом працює в адміністрації „Українського Голосу", відтак „Українського Бескиду", причинюючися своєю докладністю, пильністю та орґанізаційним хистом до розвитку цього видавництва. Попри це бере участь у житті Т-ва „Союз Українок" та в „Перемиському Бояні", в якому є зразком точности й обовязковости та визначною силою в усіх його концертах. Одначе найбільше праці вкладає і найбільші прислуги віддає Драмат. Т-ву ім. Лесі Українки, стаючи його головною силою і душею. Для всіх, хто бував на драматичних виставах цього Т-ва, залишаться незабуті прегарні креації, відтворені Покійною з рідким мистецьким хистом та зрозумінням. Незабутою буде з останніх її виступів постать боярині в драмі Лесі Українки.

Тяжка і довга недуга змогла її силу і вона замкнула 7. ц. м. свої очі на вічний спочинок. Участь широких кол українського громадянства, яке Покійну супровожало на місце вічного спочинку та надгробна промова, виголошена д-ром Володимиром Загайкевичем, були наглядним виявом симпатії, якою тішилась Покійна в нашому громадянстві, як ніжне квіття вирване воєнною завірюхою з зелених піль Полтави й перекинене у Перемиську Волость.

Застигли в просторі останні слова прощальної промови: „Нехай цей передвечірній сумерк і наш жаль спаде жемчугами на Твої крила, задніпрянська пташко, що відлітаєш у далекий безповоротний вирій"...

—o—

Дописи.

СТРИЙ.

Небувала спека в Стрию, де перший дощ від червня упав 26. липня, розігнала майже всіх тих, що мали спроможність виїхати з міста; решта цілими днями пересиджує над рікою, що стала великим скарбом для стриян.

Підготова ремісничої бурси в Стрию йде вперед Ініціятивний комітет вибрав ділову комісію з трьох осіб: пп. Красневського, Пристая й Іваницького, що видрукували квестіонарі, частинно роздали між ремісничу молодь і сподіються з новим шкільним роком отворити бурсу. Покищо підшукано льокаль. Іде про зібрання відповідного капіталу на перші початки. Якби не те, що непевний час, то праця була б на укінченні. Одначе сподіємося, що вага справи візьме верх над переборщеною панікою і отворення бурси з початком вересня таки відбудеться.

СС. Служебниці Пр. Д. Марії дістали в Стрию ґарну поверхову камяницю з городом, як запис від місцевих громадян пп. Антона й Анни Грибовичів, за досмерт. їх удержання. Реальність лежить при вул. Львівській ч. 88 п. По смерти жертводавців, 80-літніх бездітних старців, можуть СС. Служебниці перевести тут захоронку для дітей та отворити в ній фахову робітню для місцевого доросту.

Зміни в шкільництві. Кураторія перенесла ґімн. проф. Солтиса зі Стрия до Березова та проф. Яцкевича Івана до Станиславова. З днем 1. серпня перейшла в стан спочинку п. Котовичева Олена, народня вчителька у Стрию.

Музей „Верховина" у Стрию дістав гарний дарунок від інж. д-ра Савича Миколи в Осмолоді, а саме гарну стилеву бойківську скриню, зроблену артистично з кедрового дерева. Місцеве громадянство повинно живіше поцікавитись музеєм і причинитись до поширення його, жертвуючи до нього цінні старовинні речі. Музей міститься в домі „Народньої Торговлі" в Ринку й отворений кожної неділі і четверга (на феріях) від год. 10—18.

Недостача відповідної української салі (бо саля Нар. Дому занята кіном) спричиняє те, що Стрий оминають тільніші українські мистці. За цілі вакації не маємо ані вистави, ані реферату, так що тут якась ініціятива місцевого громадянства була б конечна.

БОРЩІВЩИНА

Іване Пусте, чи Янове Подольске? В найдальшій закутині Поділля лежить село Іване Пусте. Це остання залізнича стація на Поділлі, довкруги якої порозкидувано багато нових мазурських кольоній, що їх вже здалека можна зауважити по червоних дахівках. Ті кольонії розсілися головно вздовж головних гостинців. Це Янувка Слонечна. Кольонія Ґермакувка та інші. Серед таких назв не лицювало мабуть стояти селові з рівною Іване та ще й Пусте і тому громадська рада рішила на свому засіданні 28. 7. п. р. звернутися до вищої влади з просьбою змінити назву села Іване Пусте на Янове Подольске. На засіданні тої громадської ради були також і греко-католики. Після того вібралася делегація з найсвідоміших громадян села і пішла на аудієнцію до старости з просьбою залишити таки стару назву села. У старостві дістали відповідь, що там справу розглянуть. Але як, ніхто не знає.

—o—

Нові книжки й журнали.

Ідеольоґічне насвітлення Шевченка в новіших дослідників. — Денис Луціянович. Львів 1939.

ТЕАТРИ

Великий Театр.

Середа 16. 8. год. 20 „Багряні рожі".
Четвер 17. 8. год. 20 „Оборона Ксантипи".
П'ятниця 18. 8. год. 20 „Оборона Ксантипи".
Субота 19. 8. год. 20 „Багряні рожі".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СНЯТИН:
16. 8. За молдавський престіл.
До Жабя і Ворохти театр приїхати не може з причин від нього незалежних.

Український Театр ім. І. Котляревського

ДЕЛЯТИН:
17. 8. Тополя.
18. 8. Муза на офсайді.
19. 8. Циганське кохання.
20. 8. Маруся Богуславка.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

НАДВІРНА:
16. 8. Люди на кризі.
17. 8. Хам.
18. 8. Жінка на цензурі.
19. 8. Конашевич-Сагайдачний.
Потім іде театр до Солотвини.
В науці: „Срібний метелик".

Українська капеля бандуристів Степана Орача.

20. 8. Дрогобич.
27. 8. Устрики.
28. 8. Лісько.
8. 9. Сянік.
10. 9. Риманів.
17. 9. Коросно.

КІНА.

АДРІЯ: „Хрестоносні походи", „Проклятий скарб".
АМПІР: „Неслухняна дівчина", „Панове з вищих сфер".
АПОЛЬО: Нечинне.
АТЛЯНТИК: „Коли Мадльон..." (Анрі Гара, Олена Робер).
БАЯКА: „Р. 107 взиває помочі", „Весела чвірка".
БАЛТИК: „Шаління молодости", „Панове в циліндрах".
ВАНДА: „День на перегонах", „Життя вулиці".
ҐРАЖИНА: „Агентка Г. 21", „Легкодух".
ЕВРОПА: „Розвід леді Ікс".
КАСИНО: „Шпигунові візвання".
КОПЕРНИК: „На її приказ".
МАРУСЕНЬКА: „Ненечка", „Лист до матері".
МЕТРО: „Примари", „Дівчата з Новолипок".
МУЗА: „Христинина брехня".
МІРАЖ: „Мудрагелька", „Князь і прошак".
ПАКС: нечинне.
ПАЛЯС: „Незнайома з Монте Карльо".
РАЙ: „Лицарі пустині", „Донька самурая".
РІЯЛЬТО. „Затаплюємо".
РОКСІ: „Мільонер на тиждень", „Саратога".
СВІТ: „Золоті жіночки", „Алярм на світанку".
СВЯТОВІД: „Бурлака знад Волги", „Модельна".
СТИЛЕВЕ: „Два чоловіки пані Вікі" і ревія.
ТОН: „Вязниця без крат", „Тайна жовтого міста".
УТІХА: „У Давсоновій крамниці" та ревія.
ХИМЕРА: „12 крісел" (Влаcта Буріян, Дзвина)).

ФОТОПЛЯСТІКОН (пл. Марійська ч. 5): „Тель-Авів".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО

Середа, 16. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Туристична гутірка, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція 13.00 Інформаційна Газетка в українській мові. **13.10 Пісні у виконанні Ольги Покиданець, мецосопран, у супр. форт. у програмі: О. Нижанковський, Лисенко, Зарембa, арії з оп. „Вій"),** 13.40 З італійської музики, пл., 14.15 Трохи пісні, трохи слова, 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 Фрагм. із книжки Мавр. Яокаї „Зрушимо з основ землю", 15.15 Популярний концерт у вик. орх., 15.45 Господарські вістки. 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Співрecітaль у супр. форт., 16.50 У старому місці, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, програма на завтра, 17.10 Із оперетової музики, орх., **Люба Німцівна сопран, 17.50** Господиня в місті: Сучасна жінка мусить бути зразковою матірю 18.00 Славні симфонії, з пл., 18.50 Відгомони сили та слави, 19.0 Весела авдиція 19.30 Орх., мецосопран, англ. труба форт., 20.10 Військовий відчит. 20.25 Для села: Як приготовити закінчення курсів у хліборобській підготові. 20.35 Льокальні спортові вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Шопенівський концерт, 21.40 Літер. новини, 22.00 Вояцький гумор 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення програми.

Четвер, 17. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 7.45 Концерт дутої орх., 8.20 Спортова гутірка, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 13.00 Популярна музика з пл., 13.40 Концерт бажань, 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 Літературна загадка для молоді, 15.05 Популярна музика у вик. орх., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Флетові твори, 16.45 Аматорська фотографія, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції. Програма на завтра, 17.10 Підгалля, гутірка, Підгалянські пісні. 17.45 Творчі можливости села, 18.00 Оповідання про Шуберта, 19.00 Великі морські мандрівки: Фрагменти середньовічних переказів і листів Колюмба та Васка де Гама. 19.20 Фільм. огляд. 19.30 Легка музика у вик. сальон. тріа, 19.50 Мануель де Фалля: „Ель Амор Брухо" орх., пл., 20.15 Резерва, 20.25 „На відпусті" фрагм. Вол. Оркана, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. Програма на завтра, 21.00 Два фортепіяни: Ерне Сеґеді, Марта Вашарґеі. 21.00 „На полях попелу" пост. авд. А. Римкевича. 22.00 Орх. концерт. 23.00 Останні вістки. 23.05 Закінчення програми.

П'ятниця, 18. серпня 1939.

6.56 Сигнал. 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Клопоти та ради: Як заховати здобутий скарб, 11.57 Сигнал, 12.03 Полудн. авд., 13.00 Популярна музика з пл.: у перерві Туристично-спортовий порадник, 13.25 Для сільських господинь: Як збільшити молоко наших корів, ради, вістки, музика з пл., 14.10 Для сільських дітей: Скринька, музика з пл., 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 Герої просторів: Лет над океаном, 15.00 Популярний концерт у вик. орх., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Попол. денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Органовий рecітaль, 16.45 Гутірка з хорими, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції. Програма на завтра, 17.10 Найгарніші сонати, пл., 17.45 Городці давнього Львова, 18.00 Спів. рecітaль А. Шлеміньскої, 18.25 Бетовенові квартети з пл., 19.00 Кіплінґ, поет британської імперії. 19.20 Злуч. Держави як терен культурної експанзії. 19.30 Камер. орх. спів, 20.15 Резерва, 20.25 Робітник у лісовому господарстві, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Муз. ілюстрація до спец. творів: Симф. орх., хор., 22.20 Гуманізм у фр. літературі, 22.40 Скрипковий рecітaль у супр. форт., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Українське громадянство домагається збільшення українських радіоавдицій.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 16. серпня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Нар. музика й танки, 21.30 Гарні голоси, БІЛҐОРОД 18.20 Орх. 19.05 Циг. музика, 20.00 Пісеньки, 20.30 Опера з пл., БУДАПЕШТ 17.40 Віол., 18.30 Орх., 19.45 Спів, 20.00 Оперетковий вечір, ВІДЕНЬ 15.30 Для дітей, 22.30 Розр. музика, ГАМБУРҐ 15.25 Стара італ. і есп. музика, ГІЛЬВЕРЗУМ І. 19.10 Пісеньки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Популярний симф. концерт, 18.15 Форт. музика, 19.15 Легка музика, 20.15 Військ. орх., КЕНІҐСБЕРҐ 18.25 Танк. музика, 20.35 Пісеньки, ЛІЛЬ 20.00 Легка музика, 20.30 Солісти, ЛЯҐТІ 18.50 Фільм. пісеньки, 19.30 Давня музика, 21.10 Легка музика, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 18.00 Легкий орх. концерт, 19.05 Весела музика, 20.00 Концерт творів Баха, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00 Орх., 22.20 Скрипка, МОР. ОСТРАВА 18.30 Сальон. орх., МОНТЕ ЧЕНЕРІ (Беромінстер, Брюсель фл., Парі ПТТ, Сотенс) 21.00 Фестіваль у Люцерні. РАДІО ПАРІ 19.15 Скрипка, 22.00 Концерт, РИМ 17.15 Форт., 21.00 Мельодія і ритм, 22.15 Органи, СОФІЯ 19.20 „Севільський цирульник" оп. Росіні, 22.00 22.30 Танк. і нар. музика, ШТРАСБУРҐ 21.45 Друга частина фестівалю з Люцерни.

Четвер, 17. серпня 1939.

БЕРЛІН 16.00, 18.00 Концерт, 19.15 Розр. музика, БІЛҐОРОД 19.05 21.00 Пісеньки, 20.00 Гумор, 22.15 Танк. музика, БОРДО (Радіо Парі, Ренн, Штрасбурґ, Вежа Айфля), 20.00 „Борис Годунов" оп. Мусорґського, БУДАПЕШТ 12.10 Військ. орх., 17.35 Мельодії, 20.15 Орх., сол., ВІДЕНЬ 18.30 Кабарет, 20.15 Розр. авд., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Пісні Бетовена, Шуберта, Шумана, Брамса, Вольфа, Штравса, 19.15 Легка музика, 20.15 Бруккнер: ІІ. Симфонія ц-моль, 21.30 Р. Штравс: Соната ес-дур на скрипку і форт., 22.20 Квінтет дутих інстр. КОПЕНГАҐЕН 20.30 Популярний орх. концерт, 21.30 Форт. твори Моцарта і Шуберта, 22.20 Симф. концерт сучасної музики, ЛЯҐТІ 16.00 Легка музика, 17.20 Спів, 18.15 Саксофон, 21.10 Розр. музика, ЛЯЙПЦІҐ 18.15 Сучасна музика, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 21.00 Легка і танк. музика, РАДІО ПАРІ 20.00 „Борис Годунов" оп. Мусорґського, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Легка музика, РАДІО РОМАНІЯ 19.20 Румунські пісні, СОФІЯ 18.15 Нар. музика, 21.40 Легка і танк. музика, САРБРІКЕН 19.00 Неаполітанські пісеньки, 19.30 „Викрадення зі сераю" ком. оп. Моцарта.

П'ятниця, 18. серпня 1939.

БЕРЛІН 20.15 „Весела вдова" оп. Леґара, БІЛҐОРОД 18.20 Російські пісеньки, 22.15 Форт. дует, БЕРОМІНСТЕР 19.55 Голляндські пісеньки, БУДАПЕШТ 19.10 Спів, 19.25 Орх., 22.00 Циг. орх., ВІДЕНЬ 16.00 Розр. концерт, 18.45 Хор 22.50 Танк. і розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Розр. музика, 19.15 Літовий хор, 20.15 Моцарт: Серенада б-дур на дуті інстр., 22.20 Давня камер. музика, ЛЯҐТІ 18.35 Форт. твори Шопена, ЛЯЙПЦІҐ 21.00 „Леґенда Йосифа" балет із муз. Р. Штравса, МІЛЯНО 21.00 Хор, 21.30 Симф. концерт, РАДІО ПАРІ 18.15, 20.10 Скрипка, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Хвилина музики, 21.00 Опереткова музика, 22.00 Легка і танк. музика, СОФІЯ 18.00, 22.00 Легка і танк. музика, 20.15 „Дон Паскале" оп. Доніцетія, ШТУТҐАРТ 21.00 „Джанні Скікі" ком. оп. Пучіні.

Біржа

Львів, 16 серпня 1939.

ГРОШІ.

Бельґи бельґ. 90·30—90·77 Доляри америк. 5.30·50—5.33·00. Доляри канад. 5.29·00—5.31·50. Фльор. гол. 284.00—284·00 Франки франц 14·16—14·16. Франки шв. 120·55—120·55 Фунти англ. 25·00—25·00, Гульд. гдан 99·75—100·25 Кор. данськ. 111·63—111·68 Корони норв. 125·57—125·57 Корони шведські 128·72—128·77. Ліри іт. 19·00—19·00. Марки фінляндські 10·75—11·02, Марки нім. срібні 87·00.

АКЦІЇ.

Банк Польський 102·00. Цукор 34·75—35·25, Вугіль 30·00—31·25, Ліпьпоп 79·00—79·00. Моджеїв 17·50—17·75, Островець 79·75—79·75, Стараховичі 48·00—47·75, Жирардів 45·00—45·50, Габербуш 57·50—57·50
Тенденція вдержана.

ПАПЕРИ.

4 і пів внутрішня 60·50, 3 інвестиційна 1 ем. 73·00, серія 77·00—00·00. 2 ем. 74.00 серія 76·00—80·50, 5 конверсійна 65.62 5 залізнича 61·00—59·00, 4 прем. дол. 38·75 4 консолідаційна 61·00—60·50.
Тенденція вдержана.

ЦІНИ ЗБІЖЖЯ.

Львів, 16. серпня.

Пшениця оборот 1316.1 тон; тенд. легко знижкова, жито 256.5, тенд. спокійна, ячмінь 105, тенд. нестала, овес 381, тенд. легко знижкова. Оборот загальн. 3298.1 тон. Пшениця біла збирана зол. 18—18·25, черв. один. 19—19·25, збирана 18 до 18·25, біла один. 19—19·25, овес ех 1939 15·50—16, легко замокций 14·50 до 15, гречка на мливо 100 відс. 22 до 22·50, ріпак озимий 49—49·50, ріпак літний 44·50—45·50, мука пшенична 0·30 відс. 37·50—39, 0·35 відс. 36·50 до 38, сорт. І 0·50 відс. 35—36·50, сорт. І. А. 0·65 відс. 34—35·50, сорт. II. 30-65 відс. 29—30, сорт. II. 35-65 відс. 27·50—28·50, сорт. II. А. 50-65 відс. 29·50—30·50, сорт. II. 30-50 відс. 23—24, сорт. II. 50-60 відс. 25 до 26 сорт. II 60-65 відс. 21—22, сорт. III. 65-70 відс. 15·50—16, на пашу 11·50 до 12, разова 0·95 відс. 24·50—25, житн. 0·30 відс. 26·50—27·50, сорт. І. А. 0·55 відс. 22·50—23·50, крупи греч. 50 відс. полов. 38—38·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 16. серпня 1939.

За 1 кг. масла дес. бльок. без оп.	2·95
За 1 кг. масла дес. бочк. з опак.	2·95
За 1 кг. масла експ. з оп. дає зачет	3·00
1 л. молока	0·15
1 кг. яєць	1·00

Тенденція на масло сильна на молоко й яйця вдержана.

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Diło", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło", Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук. Іван Кедрин-Рудницький Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. С-ки „Діло", Львів, Ринок 10.